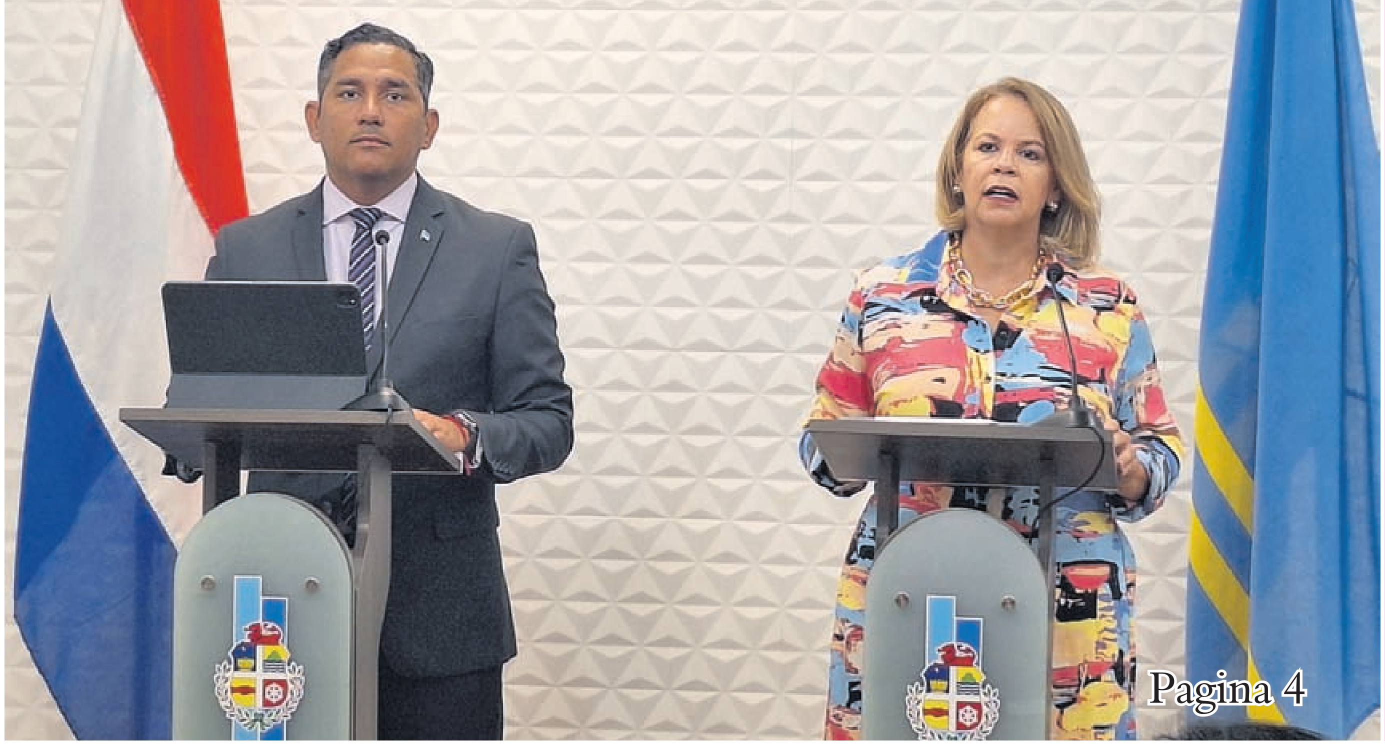
BONDIA ARUBA
Diasabra 25 di Mei 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

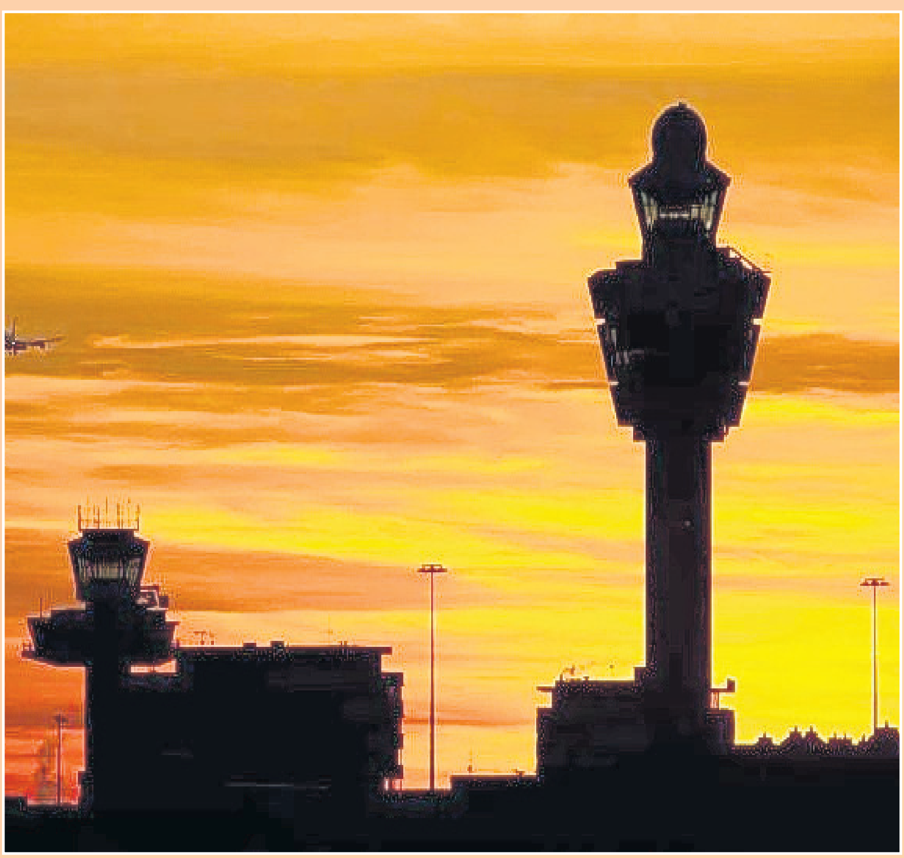
Aruba a yega na un acuerdo cu Hulanda pa un Rijkswet hibrido

Pagina 4

- **Aruba ta mira su di seis morto den trafico e aña aki** Pagina 2
- **BNA cu anochi literario den homenahe na Frida Winklaar-Domacassé** Pagina 2
- **Cas Marie a habri su segundo filial** Pagina 6

Hulanda lo obliga Schiphol recorta 5,000 vuelo durante anochi

Pagina 9

Colombia: 350 ciudadano isola na un misa door di enfrentamento cu disidentenan di FARC

Pagina 10

Corsou: Restonan humano haya den un cas bandona na Ser'i Kandela

Pagina 8

Biblioteca Nacional Aruba ta bay haci un anochi literario pa duna homenahe na Frida Winklaar-Domacassé

Departamento di Cultura Aruba hunto cu gestor cultural Mirto Laclé, ta bay presenta un programa pa celebra e multiculturalidad y multilingualidad na unda ta bay haci un homenahe na e autor y poeta Frida Winklaar-Domacassé.

Pa diaranson 29 di mei for di 6.30pm pa 9.00pm ta bay tuma luga un otro Encuentro Literario-Cultural na Biblioteca Nacional Aruba ubica George Madurostraat, Oranjestad caminda ta bay tin un anochi hopi special cu un programa presenta pa Biblioteca Nacional Aruba, Departamento di Cultura Aruba hunto cu gestor cultural Mirto Laclé unda ta bay presenta un programa pa celebra e multiculturalidad y multilingualidad di isla Aruba.

Durante e programa ta bay enfoca riba e diferente disciplina, entre otro, Literatura, Arte, Cultura, Linguistica y Educacion en general, tambe ta bay tin presentacion di charla, musica, canto, baile, declamacion y exposicion.

Como huesped for di Hulanda lo ta presente e autor y poeta Frida Winklaar-Domacassé, Steve Francees, artista pintor di Aruba, ken ta bay duna un presentacion y tambe ta bay tin agasaho musical di e banda Ash & Friends, ademas e grupo di baile Club di Movemento cu ta bay ta presente pa deleita cu algun baile.

Den esaki, e autor y poeta Frida Winklaar-Domacassé, ta bay ricibi un homenahe pa su obra literario, Frida ta miembro di e organisacion artistico Simia Literario na Hulanda. Ademas ta bay tin atencion special pa Adinkra, e ultimo obra literario di Frida Winklaar, e cual ta trata di un edicion special den cuadro di Conmemoracion di Pasado y Herencia di Sclavitud 2023.

Recientemente a presenta e buki Adrinkra na Hulanda y awor Aruba tin e honor pa presenta e ultimo obra di Frida Winklaar-Domacassé, Adinkra ta simbolonan cu nan raisnan na Ghana y Costa Marfil tin nan propio nificacion y mescos cu proverbio ta expresa sabiduria di bida.

Steve Francees lo duna un presentacion di algun di su pinturanan dedica na Aruba y Boneiro, pero tambe na pintura/cuadro relaciona cu e tema di Conmemoracion 160 aña di Sclavitud.

Grupo di baile Club di Movemento ta bay demostra algun baile y nan ta bou guia di Samantha Westera-Juppa den cooperacion cu Vivian Maduro-Crespo.

Tambe ta bay tin actuacion di diferente artista cu lo duna nan presentacion den canto y declamacion, manera Karina Maduro, Ariana Koolman-Chirino, Aurelia Croes y John-Freddy Montoya.

E banda musical Ash & Friends, ta consisti di e musiconan Ash, Shurby, Vio y Chicho ken ta bay ta presente y lo deleita publico cu musica bailabel Latino-Caribense.

Secretario di Estado van Huffelen ta bishita Aruba dia 27 di mei y ta bay reuni, entre otro, e comunidad LGBTQ+

Diadomingo 26 di mei Secretario di Estado pa Relacionnan di Reino y Digitalisacion, Alexandra van Huffelen, ta saliendo pa un biahe den islanan di Caribe Hulandes y lo ta bishitando Aruba, Boneiro, Statia, Saba y Sint Maarten.

Segun e noticiero local, Noticia Cla, a indica Secretario di Estado van Huffelen ta cuminsa su bishita na Aruba dia 27 di mei. E bishita aki, cual probablemente ta su ultimo bishita di trabao pa e islanan, ta den cuadro di e Consulta di Gobernadornan na Aruba, ciere di un acuerdo administrativo na Boneiro y e apertura oficial di un proyecto di construccion di vivienda social na Saba.

E portal a indica cu riba agenda di e Secretario di Estado pa loke ta su bishita na Aruba, tin un combersacion cu miembronan di e comunidad LGBTQ+ di Aruba. Esaki ta bin durante e mesun siman cu Corte di Casacion na Den Haag mester duna su veredicto final den e caso di apertura di matrimonio pa pareha di mesun sexo na Aruba y Corsou.

Apart di e combersacion aki, na Aruba e Secretario di Estado ta bay participa na e consulta cu e tres gobernadornan di Aruba, Corsou y Sint Maarten. Esaki ta un consulta regular cu ta formalmente inclui den e Reglamento di Gobernadornan.
Durante su bishita na Aruba Secretario di Estado van Huffelen lo bishita Universidad di Aruba tambe unda e ta bay haya un recorido di e edificio di Maria Convent riba e campus di UA cual a recientemente a celebra su apertura oficial despues di un proceso di renobacion.

Manera ta conoci e renobacion di e edificio di Maria Convent tabata danki na un contribucion di mas di shete miyon di euro cu Aruba a ricibi for di e Union Europeo pa asina transforma e edificio historico aki den un edificio cu lo bira e cas pa studiantenan di e facultad di STEM di Universidad di Aruba.

Secretario di Estado tambe lo cera conoci cu e Procurador General nobo di Ministerio Publico di Aruba.

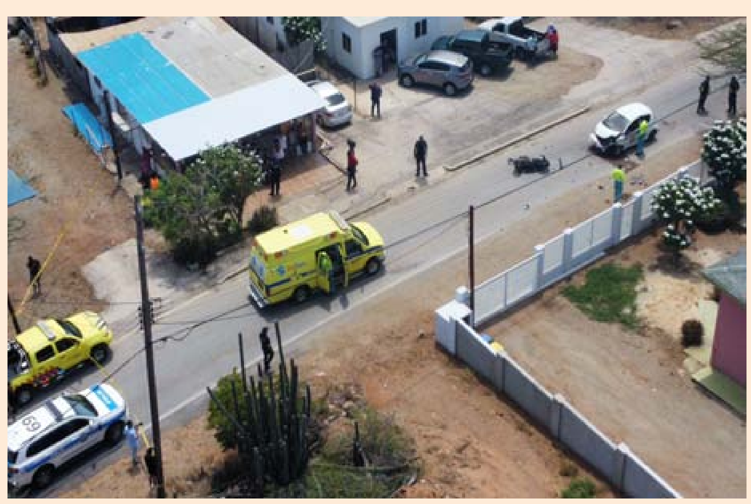
Pa e biahe aki pa e islanan den Caribe Hulandes Secretario di Estado no lo ta bishitando Corsou, cual e tabatin plan di haci den luna di juni, pero no ta sigur si ta bay logra pa motibo di e factor tempo y otro compromisonan pendiente.

Aruba ta mira su di 6 morto den trafico e aña aki

Ayera merdia pa 1:30 central di polis a ser notifica di un accidente entre un auto y un brommer riba e caminda di Calabas. Central a despacha patruya na e sitio di e sucedido.

Na yegada di patruya ta bin topa cu e chauffeur di e brommer MFA-2491 ariba caminda gravemente herida. A pidi ambulance na e sitio cu urgencia. Na yegada di ambulance e personal a haci nan maximo esfuerso pa yuda e victima. Lamentablemente no por a haci nada mas p'e. Pa 2:10 di atardi dr. Texier ta constata morto di Jefferson Manuel R. Lopes naci 05-11-1995 na Aruba. E chauffeur di Toyota BYD color blanco numera A-59462 a ser transporta pa hospital pa haya asistencia medico y a keda deteni pa maneha bao di influencia. Specialista di trafico a presenta na e sitio como tambe polis tecnico pa haci nan investigacion.

Departamento di slachtofferhulp a presenta pa sostene e famia den e momento dificil aki. Cuerpo Policial y Bon Dia Aruba ta manda palabra di condolencia pa famia di e fayecido.

Minister di Asuntonan Economico Geoffrey Wever

"Mi no tin autoridad pa bisa AFTA kico pa haci, CUA por entrega un keho pa AFTA cuminsa investiga"

Tabata dia 18 di mei cu Comerciantenan Uni a mustra nan preocupacion pa loke ta trata Aruba Fair Trade Authority na unda den un conferencia di prensa nan a sigura cu "Gobierno no por competi cu sector priva y stipula prijs den comercio," sinembargo, minister di Asuntonan Economico a indica cu CUA por entrega un keho pa AFTA cuminsa investiga.

"Si dos compania na Aruba stipula un prijs halto pasobra nan so ta bende un producto, nan no mag esey, esey ta algo cu nan a bin pa controla y no ta malo pa comunidad, pero pa ken esaki ta conta? E ta conta no solamente pa tur e comerciante na Aruba pero tambe ta conta pa companianan di gobierno tambe," Frans Ponson presidente di Comerciantenan Uni (CUA) a bisa.

Ademas Ponson tambe a señala cu "prome cu bo kier bin den comercio, bin stipula si comerciantenan ta haci malo, nos ta haya cu bo tin cu wak den bo mesun seno prome, cu ta seno di gobierno, pasobra laga nos cuminsa papia riba SETAR, nan ta doño di Telearuba, ta doño di cabel por ehemplo, di companianan priva cu nan ta cumpra, nan a cumpra un compania di IT masha grandi mes cu ta ITP Caribbean, nan ta invertiendo den camara, aworaki bo tin destaho publico cu SETAR cu ta bay pa destaho publico di camara y gana contra e comerciantenan cu nan ta bendiendo camara, nan ta cumprando tur e companianan local cu ta algo inhusto," el a sigura.

Pa esaki, minister di Asuntonan Economico, Comunicacion y Desaroyo Sostenibel, Geoffrey Wever recientemente tabatin un reunion cu AFTA pa papia di diferente topico entre otro, funcionamento di AFTA y ampliacion di nan cuadro legal pa inclui e proteccion di consumidor na unda e ley ta casi cla y asina nan por actua riba esaki tambe.

Tocante e topico di Comerciantenan Uni, minister Wever a señala cu AFTA ta un entidad huridico cu ta riba distancia di gobierno "a mi como minister di Economia mi ta responsabel pa AFTA pero mi no tin e autoridad pa bisa nan kico pa haci y kico no pa haci, nan mes tur investiga tur posicion cartel, abuso di mercado, nan por investiga tal compania cu por ta violando ley di competencia husto na Aruba y e ora nan ta investiga y nan por actua segun instrumentonan legal cu nan tin." El a sigura.

E ta un sistema huridico pero e minister den e caso aki, su poder ta limita y nan a empodera nan y percura pa e cuadro legal t'ey, nan a institui nan y nos ta percura pa nan tin fondonan pa traha y pa tin cierto autoridad cu minister no por eherce manera nan forma di opera ta completamente independiente y por ehemplo, "den e caso specifico aki, Sr. Ponson tabatin hopi critica riba e funcionamento di SETAR y tabata bisa cu e tin un discrepancia di AFTA cu SETAR y mi tin cu bisa cu AFTA tambe tin e autoridad pa haci un investigacion eynan, si e reclamo di Sr. Ponson ta valido, nan por entrega un keho na AFTA y e ora nan por investiga."

Ademas, minister Wever a indica cu desde cu AFTA a ser institui tin hopi keho cu e ser entrega door di companianan y ciudadanonan ya cu segun nan, e mercado tin companianan cu ta violando e reglanan di competencia husto y nan tin cu dicidi cua compania lo investiga prome y unda e prioridadnan ta.

"Si e ponencianan di Sr. Ponson ta corecto, e of su organisacion por entrega un keho y AFTA mester bay investiga, si na dado momento lo investiga SETAR, a mi como minister no por interveni, mi no mag di interveni y si por ehemplo mi yama e bestuur pa nan no investiga SETAR, nan no mester sigui mi peticion pasobra ley no ta duna mi autoridad , a nan tin e autoridad pa dicidi na ken y con ta investiga," minister Wever a comenta.

Pa minister Wever esaki ta un "game changer" pa motibo cu paisnan rond di mundo ora cu nan a introduci nan autoridad di competencia husto, e resultado tabata ta cu semper prijs ta baha y nivel di servicio ta subi y innovacion ta subi, na Hulanda tambe a pasa e trayecto aki den tur e sector y e ta algo exitoso "y a mi ta kere cu informacion di comunidad empresarial ta tumando luga, no lo ta algo cu por haci di awe pa mañan, e ta un proceso."

Den un simposio cu a tuma luga recientemente di AFTA unda nan ta purba di trece mas conscientisacion "esaki ta algo cu nan ta haciendo y nos a touch e topico aki tambe den reunion cu lo ta bon pa tin mas conscientisacion unda nan por ta un tiki mas presente aunke nan tin un campaña di PR pero mi ta kere cu nan mester hisa e velocidad pa comunidad comprende mas miho con AFTA ta organisa."

AFTA a ser institui door di minister Wever y a bira operacional 1 di januari 2024 cu e meta pa promove competencia husto entre empresanan y pa garantisa un desaroyo economico y stipula regla encuanto acuerdonan cu ta limita competencia (mededingingsafspraken) y posicion di poder (machtspositie), como tambe stipula regla pa cu supervision riba concentracion di empresanan.

E ley di competencia husto (mededingsverordening) tambe a drenta na vigor 1 di januari 2024 y por ehempel ta prohibi pa tin cartel of otro acuerdonan entre comerciantenan cu ta perhudica competencia husto, ademas AFTA ta un entidad cu ta opera independiente di gobierno di Aruba cu tin su mesun autoridad y herment pa actua.

Segun a informa AFTA ta responsabel no solamente pa lo cual ta stimula competencia husto den mercado, pero tambe lo contribui na proteha nan consumidornan contra practicanan inhusto den comercio, y educa nan riba nan derechonan, e intencion ta cu pa 2025 AFTA lo tin e responsabilidad adicional pa regula y informa riba tereno di proteccion di consumidor.

E bestuur di AFTA ta consisti di Sr. Roly Sint Jago como presidente, Sr. M. Snoep y Sr. M.Visser como miembro, Sr. Snoep ta tambe presidente di e autoridad di competencia husto na Hulanda cu ta ACM.

Aruba a yega na un acuerdo cu Hulanda pa un Rijkswet hibrido

Ayera mainta durante un conferencia di prensa extraordinario prome minister Evelyn Wever-Croes, hunto cu vice prome minister, Ursell Arends, a anuncia cu gobierno di Aruba y Hulanda a yega na un acuerdo pa un Rijkswet hibrido.

E mandatario a splica cu despues di negociacionnan intenso, ambos gobierno a bay di acuerdo pa acuerdo cu un Rijkswet hibride, manera cu Aruba tabata pidi. Esaki ta nifica cu den e Rijkswet lo regla e definicion di e normanan y den e LAft, ley local, lo regel e normanan financiero mes manera cu nan ta aworaki den LAft.

El a indica cu e Rijkswet lo contene entre otro e tema di supervision financiero y CAft, escalacion, den sentido di kico ta pasa si tin un discusion y con ta escala, e ta habri tambe e posibilidad back pa Aruba haci proyectonan PPP (Private Public Partnership), cu manera ta conoci ta prohibi pa Aruba desde aña 2017, cual lo ta bao condicionnan estricto, y e Rijkswet ta bay contene tambe un areglo cla ariba con por sali di e Rijkswet (exit bepaling).

E Rijkswet aki mester ser entrega na e Parlamentonan prome cu dia 1 di mei 2025.

Beneficio pa Aruba

Tocante loke Aruba ta ricibi a cambio den e acuerdo aki, prome minister a splica cu manera nan a pidi den e negociacionnan den e ultimo simannan, Aruba ta haya varios beneficio financiero. Entre otro Aruba lo haya un interes mas abao riba e fiansa di COVID. Manera ta conoci e interes di e fiansa aki ta 6.9% y na momento cu firma e acuerdo aki e interes ta baha na 5.1%, cual ya caba e aña aki ta duna Aruba un espacio financiero adicional di 16 miyon florin.

Di dos beneficio financiero ta cu un bes cu e Rijkswet ta cla e interes lo baha ainda mas te na mas o menos 3.4%.

Otro beneficio financiero y uno cu e mandatario a remarca ta grandi pa Aruba, cual pa prome biaha ta riba mesa, ta cu Hulanda ta bay refinancia tambe e debe existente. E debe existente externo cu a ser redobla bao di gobierno anterior riba cual aworaki ta pagando entre 6% pa 7%. Si refinancia e debe aki tambe, e interes di esaki lo baha tambe na 3.4%.

Otro punto importante cu e prome minister a remarca ta cu Aruba a palabra cu nan ta bay cambia e normanan financiero pa haci esakinan mas flexibel pa di e forma ey permiti Aruba haci e inversionnan necesario. El a duna como ehempel cu Aruba mester di un prizon nobo, pero no por yega na financia esaki debi na cu e normanan financiero ta hopi rigido.

"Hulanda a bay di acuerdo pa cambia esakinan cu ta permiti nos pa haci inversion y tambe crece socio economicamente," el a resalta.

E mandatario a subraya cu e acuerdo aki ta un acuerdo cu ta dentro di e mocionnan tanto di Tweede Kamer di Hulanda, cual el a indica pa gobierno di Aruba ta menos relevante, pero e ta specialmente dentro di e mocion cu Parlamento di Aruba a duna na augustus y september ora nan a pidi gobierno pa sigui negosha teniendo na cuenta algun aspecto.

El a indica cu ayera tambe nan lo a informa parlamento ariba e acuerdo aki cu ta un acuerdo entre gobiernonan. Esaki no ta kita cu parlamento tin un rol importante. Aunke no directamente den e acuerdo aki cu ta entre gobierno cu gobierno, pero si na momento cu e Rijkswet mester ser presenta.

Kico ta bay pasa awo

Pa loke kico tur ta tuma luga siguientemente, Wever-Croes a indica cu e siguiente paso ta cu tin cu firma e acuerdo. Despues di firma e acuerdo e interes riba fiansa di covid ta baha inmediatamente di 6.9% pa 5.1%, cual ya caba indica ta duna 16 miyon florin pa e aña aki cu ta bira disponible.

El a remarca cu loke ta bay pasa tambe ta cu ta trek in e RAft y di biaha lo cuminsa riba e detayesnan cu a ser menciona den e Rijkswet pa presenta na e respectivo parlamentonan prome cu dia 1 di mei 2025.

Prome minister a agrega cu den e proceso aki lo tene cuenta tambe cu e reglanan cu parlamento a stipula ora cu mester traha riba e consesus rijkswet. El a splica cu parlamento a indica cu nan no kier ser envolvi na final solamente, pero nan kier ser envolvi durante e trayecto.

Kico ta pasa despues cu e Rijkswet ser acepta

Na momento cu entrega cu e Rijkswet na e parlamentonan y ambos parlamento, di Hulanda y Aruba, acepta esaki, prome minister a resalta, na e momento ey e fiansa di covid ta baha ainda mas na e nivel cu Hulanda ta paga nan interes mas un opslag di 0.2%, esey, segun e mandatario a indica, den e situacion aworaki den e mercado lo ta 3.4%.

Prome minister a remarca cu esaki ta e miho acuerdo cu su gabinete por a logra pasobra e realidad ta cu Hulanda no lo a duna Aruba ni un cen di florin menos na interes si gobierno no a aproba un of otro forma di Rijkswet.

El a resalta cu pa loke ta e punto di kwijtschelding, manera cu Hulanda a duna Corsou y Sint Maarten, nan a purba trece e punto aki riba mesa na mas di un ocasion, pero Hulanda no kier papia ariba e punto aki. "E ta keda riba mesa y den futuro lo por trece dilanti back, pero na e momentonan aki, pa e acuerdo aki, e no ta parti di e esaki pasobra Hulanda simplemente no tabata kier," el a indica.

Prome minister a agrega cu tin e tema di autonomia tambe y cu hopi por sinti cu acuerdo aki gobierno ta entrega autonomia di Aruba. El a subraya cu Aruba su "autonomia financiero, caminda cu nos a duna Hulanda e grip, nos a entreg'e caba na aña 2014 ora cu Mike Eman a haya KB y na 2015 ora cu a introduci e LAft… Ami ta mira esaki como vehiculo pa recupera nos autonomia back."

Pa loke ta e 16 miyon florin cu aworaki ta bira disponibel na momento cu firma e acuerdo aki y cu e interes di e fiansa di covid baha inmediatamente, e mandatario a splica cu esaki ta un acuerdo nobo y cu no a pensa ainda ariba kico of ki destino e 16 miyon florin aki por tin.

Di su banda, minister Ursell Arends a remarca cu e 16 miyon florin aki y cada besparing cu Aruba haya ta bay na reparticion husto di fondonan publico na e personanan mas vulnerabel den comunidad. "Tin mas di 25mil adulto mayor cu ta forma parti di nos comunidad cu mester tambe ricibi nan fair share di loke nos isla ta produci," el a resalta.

Ariba e topico di gasto di personal, mirando cu esaki ta un condicion pa CAft y den Lanspakket, reporta di Bon Dia Aruba a puntra prome minister si esaki ta un condicion den e acuerdo of si no ta forma parti di e acuerdo aki.

E mandatario a splica cu e no ta un parti di e acuerdo actual, pero si ta bay forma parti den e trayecto dilanti pa yena kico ta bin den e Rijkswet. El a indica cu nan ta wardando ariba IMF pa revisa e normanan y IMF lo bin back y bisa si e norma di gasto di personal, cu aworaki ta 10% maximo di e presupuesto, ta bon of si mester cambia esaki. Despues di e revision di IMF e tema di gasto di personal ta bin back den e Rijkswet.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Infrastructura, ta ken... Lo paga tur esey...?

Sin duda algun, nos infrastructura ta bao presion den varios sentido. Ta obvio cu e actual crisis den suministro di coriente ta debi na falta di mantenimento apropia. Ta 'ken por yuda' y con pa resolve esaki ta un banda di e storia. E otro ta cu no ta infrastructura actual so ta nos problema, sino esun pa futuro tambe.

Pa loke ta e falta di mantenimento apropia e situacion ta bastante cla: e compania estatal responsable no tabata na tempo cu implementacion di un plan di mantenimento. Cu esaki tabata debi na no por dispone na tempo di e recursonan necesario, o cu a faya den cuminza e proceso aki oportunamente, esey en principio no ta haci diferencia; gerencia di e compania ta responsable pa ehecuta trabao pa preveni loke ta pasando awor. Esey no a sucede, punto. Esey ta implica anto cu esaki ta bay tin consecuencia pa e gerencia menciona? Probablemente no, entre otro pasobra si mas turbulencia surgi den e proceso di reemplazo di gerente, mas esaki ta mustra malo pa e ministro responsable. Finalmente, ta e ta carga e responsabilidad politico pa loke ta pasando awor. Nos por a tuma nota di un par di intervencion fuerte den publicidad di su parti, pero esey riba su mes no ta cambia nada na e situacion den comunidad. Ta un poco straño anto, cu den un situacion di tanto y claro impotencia pa actua, te awor ainda no tin un iniciativa di oposicion politico pa yama e ministro concerni bin duna cuenta na parlamento encuanto su maneho. Critica aki aya riba medio social no ta ni yuda, ni ta e caminda corecto pa requeri responsabilidad politico. Ademas, durante interpelacion mester por yega 'al grano' di e asunto: exigi pa por mustra e plannan concerni di inversion den mantenimento y expansion di e red di distribucion. Y, manera nos a menciona den un anterior comentario: con un gerencia di Elmar mester maneha asunto, si dirigencia di Utilities, e empresa 'madre' di Elmar y WEB, mester aproba cualkier pago di mas di Afl. 200.000? Ora cu pa logra un aparente maneho controla politicamente ta yega na mara man di gerencia via Utilities, ta kico otro mester spera? Pa haci e asunto mas grave ainda nos por ripara cu riba tereno di e compania productor di coriente tampoco cos ta anda bon, cu señalnan fuerte di falta di mantenimento tambe. Drentando e periodo di mayor calor di aña esaki no ta mustra bon y si no tin accion rapido, Aruba por bay conoce su peor aña den varios decada pa loke ta interupcion di coriente.

Pero esey ta solamente e banda di atraso den mantencion di e red di distribucion. Tin otro reto grandi na caminda cu por implica costo halto na inversion, pa cual finalmente e consumidor local ta haya e cuenta presenta. Ta trata di e inversionnan cu mester haci den infrastructura pa futuro, cu sin duda lo keda inclui den e prijs cu e consumidor ta paga. E siman aki e medio aki a relata encuanto e inversion cu lo mester haci den e conexion di awa residual di e hotel den construccion na Sero Colorado te na e planta di purificacion di awa na Zeewijk, un proyecto di mas di Afl. 4 miyon, cu manera cos ta pinta awor, lo core pa cuenta di pueblo di Aruba... E caso aki ta duna nos di pensa tambe di otro cu por duna igual resultado negativo pa nos cartera. Por ehemplo, a pensa caba ta ken ta bay paga e infrastructura bao di e proyecto di hotel na Isla di Oro, unda tambe lo mester coba bastante pa instala e infrastructura pa deshaci di awa sushi? Loke ta trece nos riba un pregunta mas general, cu sigur ta responsabilidad di nos politiconan, di oposicion o di apoyo na gobierno: en general, ora ta trata na evalua y otorga permiso pa tereno y construccion, ta yega caba na presupuesta cuanto tur esaki ta costa y ken ta bay paga, nos of e doño di proyecto? Den e mesun sentido aki nos por referi na e posible tuberia di gas cu mester bay di San Nicolas pa Barcadera, cu tambe lo bin pa nos cuenta. E fabula ta cu benta di gas na trafico maritimo lo yuda paga esaki, mientras cu un poco analisis realistico economico den nos region ta mustra cu esey ni siquiera ta un posibilidad remoto. E problema general den e tipo di asunto aki ta cu den e afan politico pa atrae inversionista ta gaña lubida, o di berdad ta lubida, cu tur esaki no ta bin sin su debido costo. Pa varios decada nos ta bibando e realidad cu cualkier obhecion cu por tin, pa mustra un banda negativo di un proyecto turistico, ta haya un ataque frontal, cu acusacion di ta 'contra progreso y adelanto economico di nos comunidad'. Loke gran parti di nos politiconan no ta mira, o no kier mira, ta cu aki tambe nos tin un tipo di 'ley di beneficio decreciente' (law of diminishing returns): mas hotel bo traha, menos e beneficionan ta bira y mas e desbentahanan ta aumenta. E desbentahanan ey no tin nada di haci cu eventual protesta popular di hende cu ta mira e peligro pa cual hopi di nos politiconan a resulta ciego y mudo; e ta djis un constatacion cientifico di loke ta tumando lugar. Loke ta acumulando anto ta e gastonan relaciona cu tur e actividadnan economico permiti, unda supuestamente nos cartera di ciudadano ta e 'sluitpost' den e presupuesto politico aki. 'Business as usual'?

Minister Ursell Arends:

Calor extremo ta un problema grandi pa adulto mayor cu nos mester atende

Dia 22 di mei a tuma lugar un reunion yama pa Minister Ursell Arends encuanto calor extremo na Aruba cu ta impacta adulto mayor como grupo vulnerabel. Entre e stakeholders presente tabata Directie Natuur en Milieu, Horacio Oduber Hospital Aruba, diferente casnan di cuido, y Directie Ouderenzaken.

E meta principal di e reunion tabata pa cada stakeholder por trece nan preocupacion dilanti y propone e miho practicanan y adaptacionnan cu mester tuma lugar pa yuda e adultonan mayor durante e periodonan di calor extremo.

Durante e reunion, Departamento Meteorologico a duna un presentacion tocante kico un ola di calor ta nifica. Nan a splica cu Aruba lo experencia calor extremo te cu october y cu cada aña ta bay bira mas calor mundialmente. E casnan di cuido a conta nan experiencia di con nan ta trata di evita molester pa nan cliente, pero nan a reconoce cu e calor actual ta un reto grandi.

Na final di e reunion Minister Arends a invita tur stakeholder pa comparti nan experiencia y ideanan dentro di un siman di tempo, pa asina hunto por pensa creativamente pa busca manera di reduci gasto relaciona cu e aumento di calor. A base di e informacion comparti por sigui hiba discusion. Den cuadro di esaki a invita esnan presente pa bini bek pa un siguiente reunion den dos siman di tempo.

Minister Arends ta gradici tur stakeholder cu a forma parti di e reunion y ta spera cu e colaboracion aki lo contribui na e bienestar di nos adultonan mayor durante e periodonan di calor extremo.

"Ami ta sigur cu, cu e colaboracion y compromiso di tur presente, nos lo por enfrenta e desafionan di calor extremo y haya resultado positivo pa nos adulto mayor," Minister Arends a comenta finalisando e reunion.

Cas Marie a habri su segundo filial

Fundacion Cas Marie a pasa pa un bishita na Ministerio di Adulto Mayor awe 23 di mei 2024. Durante e reunion a concretisa 1 di juli 2024 como e fecha pa habri e segundo filial di Cas Marie, e biaha aki den districto di Santa Cruz. Asina nombra "Cas di Mama Ties" lo forma parti di e proyecto Pasadia como un partner di e Ministerio di Adulto Mayor.

Pasadia ta e nomber di e facilidadnan unda cu adulto mayor lo por bin pasa nan dia y disfruta di un ambiente social y activo. Pues for di ornan di mainta te cu final di atardi adultonan di 60+ ta bon bini pa tuma parti den actividadnan, combersa of simplemente relaha.

Proyecto Pasadia lo sirbi manera un gran alivio na nos sistema di cuido atendiendo un grupo grandi riba lista di espera di SABA y den futuro pa adulto mayor cu kier mantene nan mes fisica- y socialmente activo.

Ja caba Ministerio di Ministerio di Adulto Mayor ta trahando di cerca cu instancia di Cas Marie pa asina por a sostene e extension di orario di servicio. Pa medio di e sosten financiero, Cas Marie na Savaneta awor ta operacional cinco dia pa siman y por atende cu mas cliente. Mirando cu e cantidad di persona cu demencia ta creciendo rapidamente aki na Aruba, e fundacion a mira e necesidad pa amplia nan capacidad pa asina nan por cumpli cu e demanda.

Adicionalmente, Cas Marie ta haciendo un tremendo trabou pa yuda conscientisa comunidad riba e señalnan di Alzheimers. Ademas, e fundacion ta yuda ondersteun mantelzorgers pa asina por sa kico ta spera y con pa adapta na tur fase di e malesa.

Un persona cu tin Alzheimer no sa cu e tin e, ni tampoco kier lubida. Nan por lubida detaye, pero nan no ta lubida sentimento. Ban trata nos sernan keri cu cariño. Mas hasta si nan cuminsa lubida. Nos lo sigui traha pa trece mas cuido y asistencia pa nos adultonan mayor, incluyendo esnan cu problema di demencia/Alzheimer.
"Trahando hunto nos ta logra nos meta y vision," Minister Arends ta felicita e ekipo di Cas Marie pa tur nan esfuerso.

Tocante 'capta' y 'captura'; 'curpa' o 'cuerpo'...

Den nos edicion aki di nos articulo semanal tocante nos idioma nacional, nos ta dedica atencion na e uso incorecto di palabra cu ta parce esun corecto, mas tanto pasobra nan tin mesun origen. Ta importante anto pa usa e variante corecto, dependiendo di e ocasion.

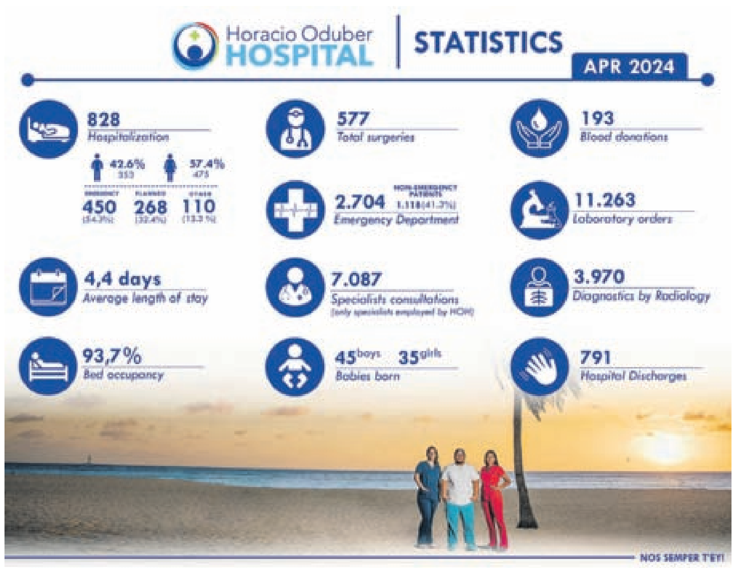
Un ehemplo di esaki nos a mira recientemente, unda envez di usa e verbo 'captura' a skirbi 'capta'. Kico ta e diferenca y unda nos ta usa cual di nan? 'Captura' ta gara algo, den e caso aki mas tanto un persona, den sentido fisico, detene e persona. Tene na cuenta tambe cu 'captura' ta existi tanto como verbo como sustantivo; ehemplo: "Polis a logra captura e criminal peligroso." Si nos cambia e frase minimamente, e 'captura' no ta un verbo mas sino e sustantivo: "Polis a logra captura di e criminal."

'Capta' ta ser usa mas tanto den sentido figurativo, di 'gara' algo, comprende algo anto, por ehemplo: "E no a capta loke mi kier a bis'e." Pero, 'capta' ta existi tambe den uso den sentido fisico, por ehemplo, 'capta' awa: "Sin dam nos no ta logra 'capta' awa di yobida." E verbo 'capta' aki no tin un sustantivo segun nos Vocabulario oficial. Sin embargo ta parce nos solamente un cuestion di tempo pa un persona ripara cu e mester di un sustantivo pa esaki, y muy probablemente e lo adopta di Spaño e palabra 'captación', si acaso e no ta den uso caba aki, aya. Esaki ta parce nos mas logico cu inventa un palabra parecido, manera 'captamento'. Igualmente den e caso di 'captura' no ta necesario un invento crioyo anto, manera 'capturacion' o 'capturamento'. Hopi biaha e tipo di palabra inventa aki ta tuma lugar a base di desconocimento di e palabra original cu ta disponible. Aunke esey den pasado tabata e base pa modifica palabra y introduci e palabra cambia aki, awendia nos tur tin acceso na informacion digital y nos por averigua kico ta loke nos por usa. Esaki ta conta specialmente pa profesional, cu den nan trabao ta haci uso di terminologia disponible na e idiomanan cu mas nos ta maneha.

Curpa o cuerpo?
De vez en cuando ainda nos ta topa cu e uso eroneo di 'curpa' na lugar di 'cuerpo'. Nos Papiamento conoce ambos, un ta producto di nos proceso di crioyisa palabra cu nos a haya di otro idioma; e otro nos a adopta manera cu e tabata. Muy probablemente e palabra 'curpa' tin su origen den Portugues ('corpo') y no den Spaño. Loke ta haci nos pensa esaki ta cu den otro idioma cu origen den Portugues, manera e Criol di Guine Bissau, e equivalente ta 'korpu' o tambe 'kurpu'. Tene na cuenta cu den Portugues e 'o' na final di un palabra ta pronuncia manera un 'u'. Na Corsou e custumber aki a keda conserva, mientras cu na Aruba nos a adopta e version Spaño di pronuncia e 'o' ey manera un 'o'. E variante 'korpu' anto ta pronuncia exactamente mescos cu na Portugues, mientras e 'kurpu' lo por a desaroya despues, talvez tambe dependiendo di e region di e pais. En todo caso, no ta exclui e posibilidad cu e 'kurpu' a sobrevivi e biahenan entre Africa y Caribe y a bira na nos islanan 'curpa' o 'kurpa'.
Awor e 'cuerpo'; esaki ta e variante pa indica un organismo den sentido figurativo, manera 'cuerpo policial'. Den e otro idiomanan di referenccia pa nos manera Hulandes y Ingles, tambe ta usa e mesun 'body' o 'lichaam' pa indica un institucion, mas tanto gubernamental. Por ehemplo, na Bonaire nos conoce e termino 'Openbaar Lichaam Bonaire' cu ta e forma di gobernacion cu e isla tin. Relaciona na e sustantivo 'cuerpo' nos tin e adhetivo 'corporal' cu ta parce nos un adicion mas reciente na nos idioma. Di mesun origen tambe ta bin 'corporacion' cu nos conoce tanto for di Spaño como Ingles (corporation) y tambe Hulandes ('corporatie'). E uso mas frecuente ta den Spaño y Ingles, indicando den ambos un empresa di tamaño grandi, mientras cu na Hulandes e ta ser usa mas pa un asociacion o un colegio. E adhetivo corespondiente ta 'corporativo', cu por cierto no ta aparece den nos Vocabulario oficial, ainda.

11,263 persona a bishita LABHOH pa haci nan test diagnostico na april

HOH ta presenta cifra mensual pa luna di april 2024

Confiansa y transparencia ta importante y pues un bes mas Horacio Oduber Hospital ta comparti cu comunidad di Aruba e cifranan pa loke ta luna di april 2024. E cifranan aki di HOH Aruba ta un indicacion di cuanto pashent Hospital ta atende mensualmente, e promedio di estadia di pashent na HOH, cuanto operacion ta tuma luga, cuanto test diagnostico departamento di radiologia ta haci y mas.

Na maart a hospitalisa 780 pashent y na april esaki a subi pa 828 pashent. Interesante pa analisa ta cu di e 828 pashent admiti un 32.4% tabata admision planea. E promedio di duracion admiti na HOH na luna di april tabata 4.4 dia cual ta mas halto cu na maart (4.1 dia). Na april ocupacion di cama un bes mas a subi pa 93.7% cual ta 8.8% mas halto cu na luna di maart. Un total di 577 operacion a tuma luga den nos salanan di operacion cu ta mas cu na luna di maart (514 operacion). Tin mas hospitalisacion na luna di april manera ya menciona y pues por mira esaki como un indicacion cu e cifra di operacion tambe ta subi automaticamente.

Departamento di Emergencia a atende na luna di april 2704 pashent cual 41.3% di pashent no tabata rekeri cuido di emergencia. A nace na luna di april 45 baby mucha homber y 25 baby mucha muhe (total 80 baby). Y na april Bloedbank Aruba a ricibi un total di 193 donacion di sanger.

Specialistanan den servicio di Hospital a haci un total di 7,087 consulta cu pashent cu ta 296 consulta mas cu na luna di maart y 732 consulta mas cu na luna di februari. Departamento di radiologia a haci un total di 3,970 test manera CT scan, MRI, echo y mas. E cifra aki ta mas abou cu na luna di maart mirando cu durante april mester a muda algun test di radiologia en conexion cu trabounan di construccion cu ta andando na Hospital. Un total di 11,263 persona a bishita LABHOH na luna di april pa haci nan test diagnostico. Y na luna di april un total di 791 pashent a sali for di Hospital y regresa nan cas.

Resumen di casonan di Measles (sarampi) rond mundo

Pan American Health Organization/World Health Organization (PAHO/WHO) riba 8 di february y 20 di october 2023 a bin ta alerta riba aumento di casonan di Measles. Esaki a bin ta sosode despues di añanan di reduccion den cobertura (%) di vacunacion contra Measles globalmente.

E Pandemia di COVID-19 a haci cu hopi mucha mundialmente a wordo stroba pa ricibi nan vacunanan regular contra e diferente malesanan di mucha manera entre otro e vacuna di MMR1 y MMR2 cu ta proteha conta Measles, Mumps y Rubella. Esaki ta e motibo cu casonan di Measles rond mundo den 2022 a aumenta cu 18% compara cu aña 2021, den aña 2023 casonan di Measles a aumente cu 64% compara cu aña 2022 y den aña 2024 e casonan rond mundo ta sigui subi y poco poco ta yegando mas cerca di Aruba tambe.

Measles of manera nos ta yame "Sarampi" ta un di e malesanan mas contagioso cu ta existi y ta wordo causa pa e virus di sarampi. E virus aki ta transmiti su mes hopi facil via aire na momento cu e persona infecta ta tosa of nister. Atraves di nanishi, boca of wowo e virus ta drenta e curpa, ta afecta e sistema respiratorio y despues ta plama den ful e curpa ocacionando keintura, tos, nanishi ta core y rash riba ful e curpa. E malesa por afecta hende di tur edad y ocaciona complicacion severo y asta morto. Teniendo na cuenta cu Aruba ta ricibi hopi turista for di diferente continente y pais no por descarta cu Aruba por haya caso importa di Measles tambe na cualkier momento. E continente Americano di unda Aruba ta haya hopi turista ta raportando 206 caso, Europa tin 695 caso confirma te cu maart 2024 y den region Caribe tin 2 caso confirma recientemente.

Departamento di Salud Pubico ta sigui monitor e desaroyo mundial aki di cerca y ta continua cu reunionan cu diferente partners pa traha riba un plan pa mitiga of reduci transmicion di Measles. Den e siguiente dianan DVG lo bay ta informando comunidad mas riba e desaroyonan rond di e virus aki y e pasonan cu Aruba ta tumando pa prepara pa cu esaki.

Institucionnan financiero cada biaha ta mas preocupa tocante atakenan cibernetico

(CuracaoChronicle) - Riesgonan cibernetico a subi posicionnan halto den e institucionnan financiero su preocupacionnan di riesgo, segun Centrale Bank van Curacao y Sint Maarten a reporta den su FSR pa 2024. E union monetario su institucionnan financiero ta aumentando esfuersonan y gastonan pa mehora nan resiliencia cibernetico.

Institucionnan financiero den e region di Caribe den ananan recien a mira mas atake cibernetico y strobamento digital. Den algun caso, esakinan a causa dano financiero severo cu un caida den confiansa publico den e sistema financiero. Institucionnan financiero local a reporta cu cada biaha nan ta mas preocupa tocante e menasanan di atakenan cibernetico. Mayoria institucion ta contraresta e menasa aki pa medio di inverti den seguridad di IT.
CBCS a inclui resiliencia cibernetico como un punto di enfoke den su agenda di strategia, trahando riba un roadmap pa seguridad cibernetico pa e institucionnan financiero den e union monetario. E roadmap tin meta di fortalece e continuidad di sistemanan di maneho pa asina e institucionnan por recupera di miho manera for di atakenan potencial.

Provisions and Guidelines for Business Continuity Management a keda actualisa di acuerdo cu e standard ISO22301:2019. E proximo pasonan lo inclui otorga e Provisions and Guidelines for Cyber Seciruty y provee training na institucionnan supervisa. Despues di sigura cu e prome fasenan di e roadmap a completa, CBCS tambe lo introduci test di stress pa yuda identifica e vulnerabilidadnan cibernetico dentro di institucionnan financiero.

Cu FSR, CBCS tin e meta di informa publico tocante e estado di e sistema financiero den e union monetario di Curacao y Sint Maarten.

Partido MAN ta propone elimina e minimum loon pa hubentud

(CuracaoChronicle) - Hobennan di 18 ana mester ricibi e mesun minimum loon cu adultonan. E posicion aki a defendi pa Giselle Mc William di e fraccion MAN e siman aki den un reunion cu Central Committee of Parliament of Curacao. El a enfatisa cu e minimum loon actual y su diferente entre hobennan y adultonan ta un discriminacion y mester keda ahusta.

Mc William a splica cu e situacion social y costo halto di biba no ta haci diferencia di edad. Hobennan bao di 20 tambe ta enfrenta desafionan financiero di mesun manera cu adultonan. Pa e motibo aki, MAN ta boga pa un amienda legislativo pa garantisa cu e hobennan por tin un minimum loon igual, basa riba principionan di dignidad humano y e balor centrico di e partido.

Bao e legislacion actual, hobennan di 18 aña ta gana 75 porciento di e minimum loon, 19 aña 85 y 20 aña 90 porciento. Mc William ta considera e regulacion aki anticua. "Cu 18 aña hobennan no ta obliga di ta den educacion mas, nan por obtene un licencia, vota, bira candidato y casa. Nan ta legalmente considera adulto, pakico nan mester gana menos?" Mc William a cuestiona.

E base pa e ley proponi, segun Mc William, ta den e principionan di International Labour Organization (IL), cual ta sostene un pago igual pa balor igual, sin importa edad, genero, incapacidad of religion.

Corsou:

Restonan humano haya den un cas bandona na Ser'i Kandela

CuracaoChronicle) - Ayera tardi, polis a despacha varios unidad pa Ser'i Kandela despues cu a descubri restonan di ser humano. Informacion inicial ta indica cu e cabes y partinan di un curpa a ser haya rond di e cas.

Alrededor di 5or di atardi, central di polis a ricibi informacion cu partinan di curpa a ser haya na Kaya Sobrekama na Ser'i Kandela. Despues di investigacion na e escena, a revela cu un persona pasando a descubri varios parti di un curpa humano incluyendo un cabes, den un cas bandona.

Dokter forensico tambe tabata presente na e sitio. Bao ordo di e Ministero Publico (OM), e partinan a ser confisca pa mas informacion. Si esaki ta trata di un crimen te ainda no por ser conclui.

Polis solamente por confirma e identidad di e individuo despues di e investigacion. Ta conoci si, cu un persona ta perdi desde dia 9 di mei y un operacion di buskeda a tuma luga den e area di Hato y Souax.

Un ekipo special di Cusar Caribbean Urban Search and Rescue, conhuntamente cu polis y otro individuonan, a busca pa dos dia sin localisa e persona perdi. Sinembargo, algun dia despues, e persona perdi a ser mira atrobe alrededor di Souax.

600 famia luchando ta ricibi 150 euro extra pa luna pa 2 aña den test di reduccion di pobresa

(NLTimes) - Pa dos aña, 600 vivienda den dificultad financiero cu bijstand na Zaanstad, Tilburg y Amsterdam lo ricibi 150 euro pa luna sin condicion.

E bijstand sin responsabilidad ta un experimento pa determina no solamente e potencial di impacto pero tambe pa midi cualkier mehoracion social y den estilo di bida. E ta un iniciativa di Kansfonds, cual ta grandemente financia pa Postcode Lottery, NOS a reporta.

Estudionan similar na Merca, Canada y paisnan Scandinavio tin resultadonan mescla. Den algun proyecto, personanan bibando den pobresa cu a ricibi placa extra tabata mas probabel di busca un trabao full-time y tabatin menos problema di salud, muchanan tabatin resultado miho na scolnan tambe. Kansfonds ta spera di mira resultadonan similar na Hulanda, asumiendo cu e placa extra lo reduci stress y duna e participantenan mas espacio mental pa prepara pa futuro.

E experimento di 2 aña a cuminsa na Zaanstad e luna aki. Tilburg y Amsterdam lo uni despues. Despues di dos aña, e bijstand lo gradualmente reduci back na 0 durante 6 luna. E cantidad di 150 euro pa luna a ser scogi pa motibo cu esaki ta e cantidad maximo cu por ser duna sin consecuencia pa e bijstand cu ta ser duna. E municipalidadnan cu ta participando a aumenta nan "cantidad di donacion" pa e experimento.

E 150 viviendanan participando di Zaanstad ta grandemente famianan cu tin un solo mayor y ta riba bijstand caba. Tin un grupo den comparacion di 150 vivienda cu e mesun composicion cu no lo ricibi e fondo aki.

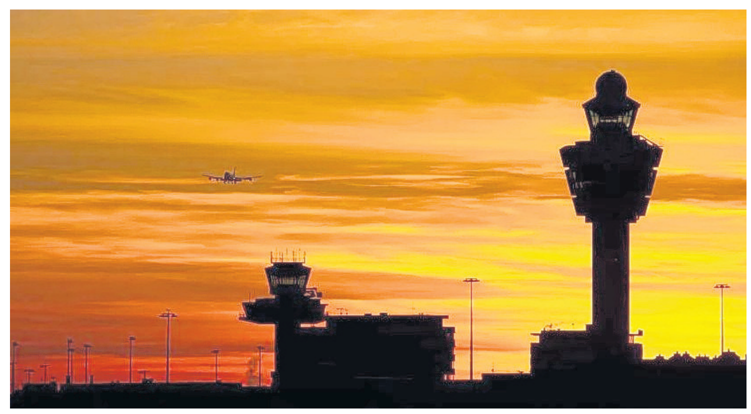
Hulanda lo obliga Schiphol recorta 5,000 vuelo durante anochi y prohibi avionnan cu zonido fuerte anochi

(NLTimes) - E gobierno Hulandes lo reduci e cantidad di vuelo cu por aterisa y sali for di Schiplhol Airport anochi. Proximo aña, e aeropuerto na Amsterdam por permiti solamente 27,000 movecion di vuelo durante anochi, compara cu e cantidad actual di 32,000, segun Minister Mark Harbers di Infrastructura a anuncia diabierna.

E decision no solamente ta cumpli cu decisionnan di corte recien, sino tambe ta permiti Schiphol aumenta movecion di vuelo cu 17,500 pa aña.

E gobierno tambe lo prohibi e avionnan mas duro for di usa e avion anochi, entre 11or y 7or di mainta. Schiphol tambe mester haci mas caro pa un pasahero y agencianan di cargo opera aeronavenan cu ta haci hopi zonido pa e aerolineanan sinti encurasha di opta pa aeronavenan mas keto.

"Cuminsando for di november 2024, KLM lo boluntariamente reemplasa aeronavenan cu ta haci hopi zonido anochi cu opcionnan mas keto," e Ministerio di Infrastructura a bisa den un declaracion. E aerolinea ta opera 5 biaha mas vuelo compara cu cualkier otro compania na Schiphol. E Estado Hulandes

tambe ta doño di 9.1 porciento di e compania mayor Air France-KLM y casi 70 porciento di Schiphol Group.

Oficialnan di impuesto ta haci inval na cas di Senador di partido PVV

NLTimes) - E autoridad di impuesto su departamento di investigacion, FIOD, a haci un inval na cas di Senador di partido PVV y ex lider di dialogo di formacion Gom van Strien den Limburg diabierna mainta. E inval a ser haci como parti di un investigacion tocante acusacion di fraude cu Utrecht University a trece dilanti den su contra segun Ministerio Publico (OM) a conta NOS sin confirma si e tabata involucra Van Strien su cas.

Gom van Strien a bira famoso na Hulanda den november ana pasa ora cu lider di PVV Geert Wilders a designa su persona pa cuminsa e dialogo di formacion despues di e partido su victoria masivo den eleccionnan parlamentario. Sinembargo prome cu e por a cuminsa, e mester a retira a causa di acusacionnan di fraude.

Utrecht university a entrega un keho di soborno y fraude incluyendo un di su subsidiarionan, Utrecht Holdings. NRC despues a reporta cu e acusacionnan tabata contra Van Strien y otro dos empleadonan di Utrecht Holdings, e universidad su oficina di transferencia di conocemento responsabel pa crea companianan cu lo hiba e universidad su descubrimentonan na e mercado. E ganashi mester beneficia e universidad y UMC Utrecht, sinembargo segun NRC, e placa a termina den saco di Van Strien y su amistadnan.

Van Strien a retira di e dialogo di formacion despues di e acusacionnan aki, sinembargo Wilders a bisa e ta kere den e inocencia di Van Strien. Un dia despues, Wilders a nomina Plasterk pa bira Prome Minister. E partido PVV tambe kier a nomina Plasterk pa bira Prome Minister, sinembargo e ex minister di partido PvdA mester a retira a causa di acusacionnan tambe di fraude den su contra for di Amsterdam University Medical Center.

Fiscalia Chileno ta investiga eventual delito debi na cuatro morto pa influenza na Chile

(El Pais) – Diahuebs ultimo, Fiscalia Chileno a anuncia cu a habri un investigacion penal, pa determina existencia di eventual delito den e morto di cuatro persona cu influenza, entre nan un mucha muhe di seis aña na region di Ñuble.

Segun e fiscal hefe di e zona Sergio Perez a splica, e investigacion ta dirigi pa establece e posibel responsabilidad di ekipo di profesionalnan medico cu tabata encarga di e atencion di pashentnan cu a resulta fayecido.
Entre diaranson y diahuebs di e siman aki, cinco persona a muri pa influenza na Ñuble, e ultimo fayecimento tabata di un homber di 68 aña pa e cual si no a habri un investigacion, sinembargo, fiscal a señala cu nan ta studiando e probabilidad pa haciele. "Nos ta evaluando habri un di cinco investigacion pa e ultimo di e casonan di persona fayecido cu nos a haya," el a señala y tambe a agrega cu e decision ta bay ser tuma den proximo oranan, "den virtud di antecedentenan cu Polis y Ministerio Publico lo haya."
Entre e victimanan fatal tambe tin esun di un mucha muhe di seis aña, un di un muhe di 55 aña y dos homben di 15 y 21 aña, di e cinco fayecido, solamente e mucha tabata vacuna contra influenza.
Segun e subdirector di gestion asistencial di Servicio di Salud di Ñuble, Max Besser, e cuatro pashent den ICU den Hospital di Chillan no tabata vacuna debi cu nan tabata sufri di malesanan cronico.
Gobernador di region di Ñuble, Oscar Crisostomo, a solicita na Gobierno di presidente Gabriel Boric pa declara emergencia sanitario den e zona, mientras tanto e subsecretario di Red Asistencial, Oswaldo Salgado a manifesta su inkietud cu e efectonan di e ola di contagio aki cu ta asotando e pais sur Americano, "Nos ta revisando e antecedentenan cu a manda nos, nos a solicita pa nos ekipo evalua e situacion, nos ta preocupa pasobra influenza tin basta agresividad den algun gruponan di edad," e autoridad a bisa.
E tempo friu y yobidanan, cu no ta normal pa luna di mei na zona central di Chile, a influencia den aumento gradual di malesanan respiratorio entre e poblacion, specialmente "influenza of grip" cu ta cerca di yega na un pik den contagionan.
Segun un ultimo rapport di Instituto di Salud Publico (ISP) organismo encarga di regulacion sanitario na Chile, a informa cu den siman epidemiologico 19 -entre 5 pa 11 di mei- a reporta 1.441 contagio. Den tur siman analisa den total a analisa 5.992 caso di contagio di e virus, loke ta nifica un aumento di 72% si ta tuma como referencia e 19 siman conta na 2023, segun e corant local La Tercera a publica.
Un di e aspectonan cu ta preocupa autoridadnan di Gobierno ta e tasa abou di vacunacion contra influenza, algo por abarca e poblacion mas vulnerabel na unda hefe di departamento di Epidemiologia di Ministerio di Salud, Christian Garcia a señala cu nan tin 58% di e cobertura, pero nan tin gruponan cu ta falta, vooral esnan di mas di 60 aña bay ariba.

Colombia: Na Cauca 350 habitante ta permanece aisla den un misa debi na enfrentamentonan entre Ehercito y disidentenan di FARC

(El Tiempo) – E situacion di orden publico na Cauca ta sigui bao presion. Ademas di atentadonan di 20 di mei ultimo cu a agita Jamundi, un zona rural di Suarez, na Cauca, na e momentonan aki Ehercito y disidencianan di FARC ta bao fuego crusa.

E mesun 20 di mei, frente "Jaime Beltran", disidentenan di FARC bao mando di Ivan Mordisco, tambe a ataca un instalacion militar, pa loke a genera e desplasamento di 350 persona na e coregimento di La Toma.
Debi cu e enfrentamento entre disidentenan y Ehercito ta continua, e campesinonan mester a busca refugio den un misa cristian. Nan tin mas cu 72 ora di aislamento, wardando pa e momento cu tiramento lo stop.
E lider Silvio Chara a bisa cu e poblacion ta den alerta, sperando pa haya sa na ki momento autoridadnan lo duna garantia di seguridad pa nan por bay back na nan cas.
Den e misa, nan a ricibi ayudo, manera cuminda y corchonnan pa muchanan, hende muhe, hende grandi pa nan por continua keda den e refugio improvisa.
"Ora combatenan a cuminsa, hende tabata core pariba y pabou, hendenan ta hopi nervioso." Un di nan a señala.
Hopi di e personanan cu a busca refugio ta pertenece na comunidadnan Afro-Colombiano cu ta bao guia di loke nan ta yama 'Guardia Cimarrona.'
Di acuerdo cu nan, mientras e atake tabata sucede na warda di Polis di Morales na Cauca, tambe un puesto militar na zona di La Toma tabata bao atake.
Aumento di terorismo cu disidencia di Ivan Mordisco a cuminsa 17 di mei ultimo cu explosion di un artefacto na un caretera na Miranda, Cauca, e cual a laga como consecuencia un mucha y un homber morto, a reactiva esaki back den oranan di marduga di 20 di mei cu atakenan nobo na e departamento ey y na El Valle lagando dos polis y dos civil morto.
E victimanan fatal nobo tabata na Morales, Cauca ora warda di Polis di e municipio ey tabata bao atake door di disidentenan.
Un persona cu tabata deteni den e warda di polis, un civil y dos polis a perde nan bida debi na explosivonan denomina como 'tatuco" cu a ser instala den un truck cu tabata para cerca di un parke.
Autoridadnan di e dos departamento, den aña aki a soporta 17 atake y atentadonan terorista di disidencia cu ta laga den total cuatro civil y nuebe polis asesina, nan a pidi na Gobierno Nacional pa intensifica e presencia den region y stop e violencia di disidencianan.
Autoridadnan a ofrece un recompensa di hasta 500 miyon peso pa seis lider di disidentenan di frente Jaime Martinez, entre nan alias 'Marlon'.

Jamaica: Bunting ta haci yamada na ministerio di Educacion pa adresa estado deplorabel di scol na Manchester

(JamaicaObserver) - Representante di e Partido Nacional di Pueblo pa Manchester Southern, Peter Bunting ta bisa cu e condicionnan deplorabel di e klasnan na e scol Pratville Primario ta un riesgo pa e studiantenan na mesun momento cu el a haci yamada na Ministerio di Educacion pa remedia e asunto aki rapidamente.

Bunting, cu tabata entre e boluntarionan na e scol durante Dia di Trabou, a bisa cu e klasnan na e institucion aki ta ruina.

"Nos a contribui cement pa e proyecto di Dia di Trabou pa drecha e tereno di scol. Nos a haya tambe un oportunidad pa haci un tour di e facilidadnan… e estado ruina di e klas- y edificionan. Algun seccion, particularmente e seccion di scol di mucha chikito, ta parce cu solamente e hero ta tene e particionnan y algun di e portanan ariba," el a bisa.

El a bisa cu e scol tin mester di reparacion extenso.

"Na edificio principal di klasnan tres, cuater, cinco y seis e corosion den e structura di metal ta yega na un punto caminda e capacidad di carga di e beam- y kolomnan ta bin den duda. Klas seis ta un berguensa. E dak ta liek. Den realidad, e studiantenan mester a wordo saca for di e klasnan aki pa e ultimo dos termino y sin duda e riesgo di electrocucion pa studiante ta extremadamente halto, pasobra e awa ta core den e dak den e panel di electricidad y ta solamente pa e gracia di Dios cu ningun mucha no a wordo herida of mata den un accidente," el a bisa.

"Mi ta haci yamada na e minister di Educacion pa como un asunto di urgencia remedia e condicion di e scol. E ta nos deber pa e 200 y algo mucha cu ta atende e scol aki semanalmente," Bunting a agrega.

E Senador di oposicion a reprimi e gobierno riba e revelacion cu cerca di 360 miyon dollar a wordo paga pa Tax Administration Jamaica (TAJ) pa un edificio no ocupa na Mandeville segun un rapport.

E rapport di Auditor General a bisa cu TAJ ainda no a ocupa e edificio cu el a huur na Greenvale, Mandeville, a pesar di un total di 356.8 miyon a wordo gasta te 31 di Augustus 2023.

"Ora bo pensa riba e 400 y algo miyon cu e gobierno a gasta pagando pa un edificio no ocupa na Mandeville den mesun districto for di 2019 ora cu nan a firma e contract di huur y cu e placa aki por a construi un scol completamente nobo aki," Bunting a bisa.

El a critica tambe e maneho di recurso pa comunidadnan pa beneficia for di e industria di bauxita/alumina.

"Ora bo considera e balor cu a wordo extrai pa e industria di bauxita/alumina for di e comunidadnan rond e scol, ta absolutamente inaceptabel cu e scol ta den e condicion aki awendia," el a bisa.

Trinidad y Tobago: Preocupacion pa exposicion di negoshinan cu debe di impuesto

(TrinidadExpress) - Presidente di e Coalicion di Industrianan di Servisio di T&T, Dianne Joseph, a expresa preocupacion tocante e exposicion publico reciente di negoshinan cu tin debe di impuesto pendiente.

Joseph a bisa cu TTCSI tin e "opinion considera cu asuntonan di e tipo aki mester ser trata cu e nivelnan di confidencialidad mas halto," mirando cu e informacion ta consisti di alegacionnan y por tin consecuencianan "masha negativo" pa e negoshinan referi y pa e comunidad di negoshi den general.

"E tipo di exposicion publico durante e ultimo dianan ta preocupante," Joseph a bisa.

Joseph a duna e declaracion ayera na Trinidad Express den respuesta na reportahenan recien di medionan cu ta indica cu e comerciantenan Anthony Chow Lin On di T&T Radio Network y Derek Chin di MovieTowne tin un debe di $34 miyon y $93 miyon, respectivamente, na e Board of Inland Revenue den impuesto no paga y boet.

Joseph, sinembargo, a cuestiona tocante con a permiti pa e supuesto debenan pendiente a acumula na prome luga.

"TTCSI a tuma nota d e alegacionnan di miyonan di dollar di debe den impuesto pa negoshinan den nos sociedad. Aunke esaki por a mustra alarmante, e ta pone e pregunta tambe con e impuestonan ey a ser permiti pa acumula te na e suma cu a nombra? E hendenan aki a ricbi dispensacion? Tabatin discusionnan entre nan y e autoridadnan cu a laga nan acumula e debenan? Of ta sin aprobacion of conocemento? Si ta e ultimo, e ora e proceso di monitoreo mester ser fortalece. Si ta e prome, e ora nos ta recomenda dialogo riba un plan di pago pa traha esaki den regulacionnan rekeri," Joseph a bisa.

Joseph a bisa cu TTCSI ta kere cu e situacion aki no lo tin un impacto negativo riba e comunidad di comercio den total, paso negoshinan generalmente ta cumpli cu e rekisitonan di pago di impuesto.

El a bisa cu TTCSI ta recomenda pa e Oficialnan di Cumplimento di Impuesto di BIR contacta e negoshinan den tempo real si pagonan ta falta y traha cu nan pa resolve e acumulacion di debenan.

E Camara di Industria y Comercio di Trinidad y Tobago tambe a comenta riba e metodo disponibel pa pagonan di impuesto, notando cu mientras cu por tin opcionnan suficiente pa e pagadornan grandi di impuesto, e hungadornan mas chikito por ta no ta ser sirbi di e manera adecua.

"E Camara di T&T ta apoya e mecanismonan efectivo di cumplimento di impuesto pa negoshinan. Diferente metodo ta disponibel pa paga impuesto cu e Board of Inland Revenue (BIR), incluyendo transferencia electronico via TransACH y SafeTT, y pagonan fisico usando carchi di ATM, check of cash. No-residentenan por usa e facilidad di transferencia bancario di BIR," esaki ta bisa.

Dave Chapelle ta bisa cu tin un 'genocidio' tumando luga mientras e guera entre Israel y Hamas ta continua

(AP) - Comediante Mericano Dave Chappelle a bisa diahuebs cu un "genocidio" ta golpiando Gaza Strip den medio di e guera entre Israel-Hamas durante su presentacion na e capital di United Arab Emirates, mientras el a urgi Mericanonan lucha contra antisemitismo pa Hudiunan no sinti cu nan tin mester di Israel su proteccion.

Chappele su comentarionan a bini mientras Abu Dhabi ta mantene su relacionnan diplomatico cu Israel aunke el a critica cada biaha mas su conducta den e guera di 7 luna.

Mientrastanto, aunke marchanan pro Palestina a cuminsa den henter e Medio Oriente desde cu e guera a cuminsa, manifestacionnan y speechnan ta permanece sumamente restringi na Emirates, un federacion di 7 'sheik' den e Peninsula Arabico.

Hasta prome cu subi escenario, e guera completo na Abu Dhabi su Etihad Arena mientras cu DJ Trauma, ken a compana Chappelle den e trip, a toca e cantica "My Blood is Palestinian" di e cantante Palestino Mohammed Assaf. E miles nan presente a keda di acuerdo pa pone nan telefon paga den saco durante e presentacion, cual ta un parti standard di Chappelle su shownan.

Chappele despues a bisa cu Gaza Strip ta enfrentando un "genocidio." Tambe el a bisa cu haci cu Hudiunan sinti mas safe na Merca den medio di casonan aumentando di antisemitismo lo haci nan realisa cu nan no tin mester di Israel como nan protector.

Otro momento a demostra con e audiencia diverso tabata na Abu Dhabi. Den contra otro chiste tocante con Hudiunan ta brinda ora di bebe alcohol, Chappelle a bisa "l'chaim," of "pa bida" den Hebreo, cual otro hombre a grita back for di e audiencia.

Sinembargo ora el a papia tocante e eleccion binidero Mericano, Chappelle a menciona President Joe Biden, ken a priminti sosten "solido" pa Israel, el a genera 'boo' amplio den e arena. Donald Trump a genera algun grito den e audiencia.

Chappelle, di mesun manera cu otro artistanan durante e presentacion, a conta algun chiste y a bisa palabra malo. Sinembargo, el a evita trata temanan politico local.

Tambe el a subi escenario cu un falcon na su man, un simbolo pa UAE.

Rapper Sean Kingston deteni na California despues cu SWAT ta drenta su cas na Florida

(AP) - Rapper Sean Kingston a keda deteni na California bao acusacion di fraude diahuebs, varios ora despues cu un team di SWAT a drenta su cas na South Florida y a bay cu un cantidad di cosnan.

Broward County Sheriff's Office a bisa cu Kingston a keda aresta sin incidente pero a causa di un orden di aresta di Florida den e area di Fort Irwin, un base di ehercito alrededor di Los Angeles.

Anteriormente den e dia, detectivenan di Broward a detene su mama di 1 ana, Janice Turner, durante e inval den e rapper su cas na Southwest Ranches, un area di Fort Lauderdale cu ta cas di varios celebridad y atletanan profesional, incluyendo Dwayne "The Rock" Johnson y Miami Dolphins su Tyreek Hill.

Fiscalnan di Broward County a referi tur pregunta na e oficina di e sheriff, cual a nenga duna detayenan specifico tocante e acusacionnan, citando un investigacion cu ta andando. Despues di e inval, e reporteronan fuera di e cas por a mira e autoridadnan ta yena un van cu articulonan. E mansion tabata rondona pa vehiculonan deportivo luhoso.

"Hende stima energia negativo!" Kingston a publica riba Instagram. "Ami ta bon y mi mama tambe. Mi abogadonan ta manehando tur cos." E publicacion despues a ser kita.

Robrt Rosenblatt, un abogado cu ta representando e rapper y su mama a bisa, "nos ta altanto di algun di e acusacionnan" cu ta ser haci contra e dos personanan aki. "Nos ta anticipa atende esakinan den corte y tin confiansa di un resolucion exitoso pa Sean y su mama," Rosenblatt a bisa den un e-mail.

Florida Department of Corrections su recordnan ta mustra cu Kingston actualmente ta bao libertad condicional a causa di trafico di cosnan horta. Mas informacion riba e condena aki no por a ser haya. E lo ser manteni bao detencion na California cu su extradicion pa Florida pendiente.

Segun recordnan di corte federal, su mama a declara su mes culpabel na aña 2006 di fraude bancario pa horta casi 160,000 dollar y a cumpli un sentencia di aña y mey den prizon. E tabata bao detencion na Broward Jail tambe.

E rapper naci na Jamaica ta conoci pa su hit di ana 2007 "Beautiful Girls," otro hit "Take You There" y su colaboracion cu Justin Bieber "Eenie Meenie." Den aña 2011 el a sufri heridanan casi fatal den un accident. Kingston, ken su nomber legal ta Kisean Anderson, tin mas di un decada sin lansa algo.

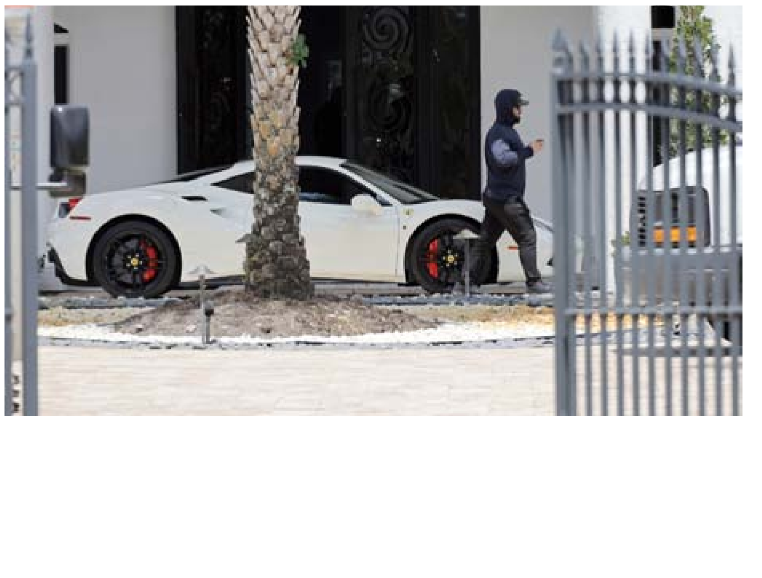
Un abogado cu a mira e mama su detencion a bisa cu nan ta parcialmente relaciona cu un demanda cu el a entrega den contra di Kingston den februari unda el a acusa Kingston di a comete fraude na un compania di Florida cu a instala un television den su cas.

"E ta increibel loke bo por haci si bo ta un celebridad," abogado Dennis Card a conta/ "E ta crea un personahe cu e ta rico. Su mama ta un componente necesario den esaki. E ta presenta su mes como un persona familiar, 'ami ta cuida di mi mama', pero e mama ta completamente altanto di kico ta pasando."

Den e demanda aki, Ver Ver Entertainment ta bisa cu Kingston a contacta e compania den September tocante compra di un television, bendi bao e nomber Colossol Tv y pa instala esaki. E sistema ta costa 150,000. Kingston aparentemente a bisa e dononan cu si nan acepta un deposito mas abao y dun'e credito, su persona y Bieber lo haci comercial pa nan. Den november, Kingston a paga e compania 30,000 dollar y e television a keda instala, segun e demanda. Ningun comercial ni mas pago a ser haci apesar di varios promesa.

Segun e demanda, Kingston no tin un relacion laboral cu Bieber, ken recientemente a despedi su manager. Tampoco tabata tin informacion di contacto disponibel pa Bieber.

"E 100 porciento no ta involucra den esaki," Card a bisa di Bieber. "E tabatin e mal fortuna di haci trabao cu Sean den pasado y Sean ta usa su nomber constantemente."

Heart-Centered Leadership Foundation scogi pa participa den Appeltje van Oranje

Heart-Centered Leadership Foundation (HCLF) ta entre e 10 candidatonan di Caribe Hulandes cu por gana un prestigioso 'Appeltje van Oranje'. E tema di e aña aki ta 'lucha hunto contra soledad' y HCLF su iniciativa 'Heart-Centered Impact Coaches' a wordo selecciona como un di candidatonan. Esaki ta e di dos biaha den dos aña cu HCLF lo forma parti di Appeltje van Oranje despues cu na 2022 a yega te na e ronda final.

Appeltje van Oranje ta un premiacion anual cu ta reconoce iniciativanan den reino Hulandes cu ta haci un diferencia den comunidad. Tur aña ta reconoce y premia 3 iniciativa den e area social cu ta creativo y unico, cu ta para pa inclusividad y un sociedad involucra.

E tema di e aña aki ta pone enfasis riba iniciativanan cu ta traha hunto pa combati soledad. HCLF su iniciativa Heart-Centered Impact Coaches ta entre e candidatonan cu a destaca pa nan esfuerso pa combati soledad entre hobennan. E grupo di 'coaches' ta consisti di hobennan adulto boluntario entre 18 y 30 aña cu ta sigui un trayecto di training y asina ta sostene hobennan durante diferente actividad interactivo di HCLF.

E fase di hubentud no ta uno facil. Un hoben ta topa hopi retonan den su crecemento cu ta stroba su formacion completo den un adulto autentico, para firme den su sapoto y cu ta participa den sociedad. Un di e retonan ta cu hasta si e tin un grupo grandi di amistad, un hoben por sinti'e completamente su so. E sentimento di soledad por causa retonan cu salud mental. Pa e hoben cu ta sinti'e solitario, sin ningun hende pa conecta, e coaches ta duna nan atencion y un horea pa scucha sin cu nan wordo husga.

E diferencia di e iniciativa ta e conexion cu e Heart-Centered Impact Coaches ta crea cu hobennan y pa nan mes como hoben adulto. Cu hobennan, nan ta percura pa un espacio sigur pa expresion propio y un ambiente inclusivo pa sostene otro. Pa nan mes como hoben adulto, nan ta conoce otro boluntario cu ta comparti mesun proposito of meta, forma conexion, intercambia experiencia y oportunidad y motiva otro pa ta e miho version di nan mes. Un ehempel di nan motivacion y conexion ta con nan ta bin cu actividad pa hoben y pa nan mes, manera un 'mindfulness hike' y un sesion di crecemento personal pa hoben.

Heart-Centered Impact Coaches tabata presente den mas di 30 sesionnan pa hoben, yudando HCLF alcansa 400 hoben cu su programanan den aña 2023. Den e prome 4 lunanan di 2024, e Heart-Centered Impact Coaches ya a conecta cu hoben durante 20 sesion.

HCLF ta entusiasma cu su iniciativa ta considera pa e premio di Appeltje van Oranje. E ta un reconocemento di e trabao valioso cu e fundacion y su Heart-Centered Impact Coaches ta haci pa combati soledad entre hobennan. HCLF ta confia cu e trabao cu su Heart-Centered Impact Coaches ta haci ta yuda crea un comunidad mas conecta y inclusivo, caminda cu cada hoben ta sinti su mes valioso y empodera.

HCLF ta haci un yamada na pueblo di Aruba pa keda pendiente pa e ronda di votacion cu lo tuma luga di 22 pa 31 di mei proximo, unda HCLF tin e chens pa sigui pa e ronda di 10 nominadonan cu por gana un Appeltje van Oranje. E 3 ganadornan ta ricibi un estatua brons chikito diseña door di Princess Beatrix y tambe un premio cash na balor di €25,000. E premionan ta wordo otorga door di Reina Maxima na palacio Noordeinde na Hulanda.

Pa vota por click akinan: https://stem.oranjefonds.nl/heartcenteredimpactcoaches

Pa mas informacion of pregunta tocante votacion, por tuma contacto cu e fundacion via whatsapp na 5841211. Por bishita Heart-Centered Leadership Foundation su facebook page tambe pa e link directo pa vota.

Tocante HCLF:

Heart-Centered Leadership Foundation (HCLF) ta un fundacion cu a keda establecí na 2008 cu e meta pa inspira y empodera hobennan di Aruba. Desde 2012 e fundacion ta ofrece diferente tayer, actividad y seminario unda hobennan ta haya oportunidad pa desaroya nan caracter y habilidadnan cu ta fortifica nan desaroyo personal y profesional.

Sharin Geerman a cumpli 35 aña den servicio di pais Aruba

Diamars ultimo Minister di Finansa Xiomara Maduro a ricibi na Bestuurskantoor sra. Sharin Geerman kende a dia 1 di april ultimo a cumpli 35 aña di servicio publico na Departamento di Impuesto.

Directora di Departamento di Impuesto Sra. Luenne Pietersz y Chef Deurwaarderij Sra. Aileen Franken tabata presente pa e ocasion aki y a conta di nan experencia trahando cu colega Sharin y alabes a gradici Sharin pa su aporte trahando como deurwaarder. Di su banda tambe Sharin a gradici pa e oportunidad cu e por brinda su talento y profesionalismo na e departamento y Pais Aruba. Minister Maduro a gradici Sharin pa su 35 aña di servicio na bienestar di Pais Aruba y a entrega Sra. Sharin Geerman su respectivo decreto gubernamental y un recuerdo pa e ocasion special aki den su trayectoria di trabou. Tabata un momento agradabel hunto cu Sharin, coleganan y familiares.

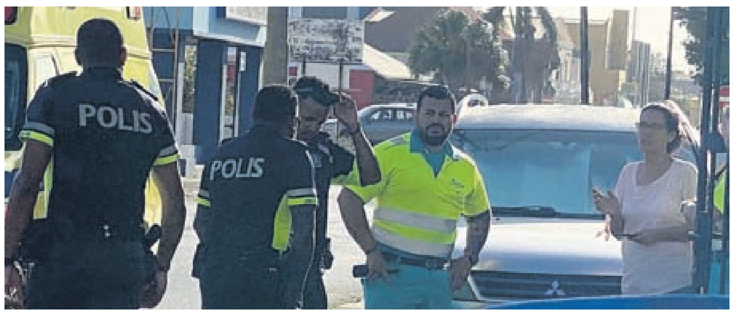
Auto a baha un hende dilanti Pacifico Dakota y a laga e homber eybao mal benta

Diadomingo mainta a drenta informe di cu un auto a yega baha un persona na Pacifico Dakota y a bay lag'e.

E persona a drumi y no tabata kier a lanta pa nada polisnan a bini y a logra lant'e. Cu ayudo di e vehiculo di transporte a logra hib'e su cas no mucho leu di eynan.

Polis a bay J.G. Emanstraat pa un problema di pareha unda e homber a agredi y choca e dama

Diadomingo atardi a drenta informe di un problema di pareha cu lo a bay for di man na J.G. Emanstraat, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin componde cu e agresor a bandona e sitio caba. Na yegada di e ambulance nan a atende e dama na e sitio.

Defensa Region Caribe ta brinda colaboracion Internacional durante training "Tradewinds"

Defensa Region Caribe Hulandes a participa cu mas di 100 Militar Hulandes y di Corsou na e training Internacional "Tradewinds". E ehercicio a tuma luga di 4 te ke 16 di mei na Barbados, entre otro como preparacion pa e temporada binidero di horcan y pa reforsa colaboracion Internacional.

Hunto cu entre otro Estados Unidos, Canada, Francia y diferente pais di Caribe, Defensa Region Caribe Hulandes a participa na e ehercicio "Tradewinds" na Barbados. cu un total di 26 pais participante y mas cu 1,000 militar, dos siman largo a inverti den e colaboracion Internacional.

E aña aki e enfoke di e ehercicio tabata riba yudansa humanitario, e lucha contra di desaster y entrenamento contra menasanan cu Region Caribe lo por haya su mes envolvi den dje den futuro. Pues e Mariniernan entre otro a realisa ehercicionan di abordahe, en cooperacion cu Militarnan Mexicano; Militarnan di Corsou a realisa hunto cu Militarnan Mericano, operacionnan den zonanan urbano y Zr.Ms. Pelikaan a haci ehercicionan di maniobra, hunto cu entre otro Navenan di Marina di Santo Domingo, Canada y Francia.

Defensa Region Caribe Hulandes a participa na "Tradewinds' cu Militarnan di Corsou, barco Patruyero Zr.Ms. Pelikaan, Mariniernan di Escuadron di Marina Aruba, Mariniernan di Destacamento Sint Maarten y gruponan di boto tanto di Aruba como Corsou.

Defensa ta train varios biaha pa aña pa yudansa di emergencia durante horcan. Asina ademas di e ehercicio "Tradewinds" na september durante e temporada di horcan, tambe e ehercicio "Windward Express" ta tuma luga na Islanan Ariba. Cu yudansa di e sorto di ehercicionan aki Defensa ta prepara pa dunamento di yudansa den emergencia (humano) na momento cu esaki ta necesario.

Wardacosta ta conduci control den area di hotel y Eagle Beach

Recientemente, personal di Wardacosta a tene control riguroso na diferente parti di Aruba. A controla specificamente compania nan di deporte acuatico, den area di hotel y tambe Eagle Beach.

A controla a base di 3 reglamento stipula den Landsbesluit Openbare Wateren en Stranden. E 3 reglamento nan ta:

- No ta permiti pa core duro cerca di canto di lama. Esaki ta conta for di canto te cu 50 meter riba lama.
- No ta permiti pa buta niun tipo di obstaculo cu ta stroba traficacion liber di hende riba playa nan publico.
- No ta permiti pa core duro den 'bufferzone'.

Durante di control, a constata cu diferente boto no a cumpli cu e reglamento nan menciona, y consecuentemente a parti un total di 10 boet. Un di e boto nan a faya cu varios reglamento y a ricibi 2 boet.

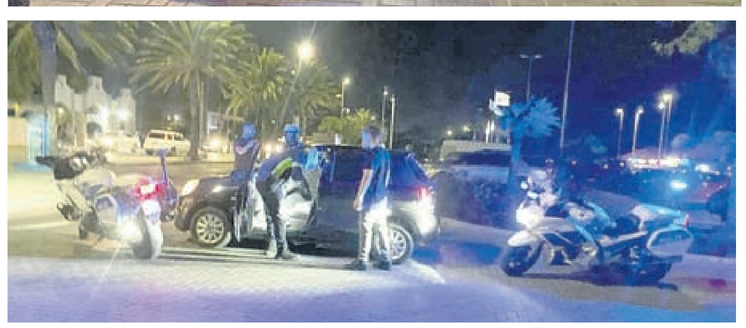
Wardacosta lo sigui cu control nan y ta urgi cada compania y usuario di botonan, pa tene cuenta y cumpli cu e reglamentonan ariba menciona.

Polisnan a bay dilanti Hamaka pa un persona cu arma di candela den auto

Diahuebs anochi a drenta informe di cu dilanti Hamaka tin un persona cu arma di candela den un auto RHD color scur, mesora a dirigi patruyanan na e sitio.

Manera polis tabata yegando a nota un auto similar saliendo rapidamente polisnan mesora a blokia e auto Nissan March y a controla e vehiculo perteneciendo na un conocido di polis. Despues di e control no a bin haya ningun arma den e vehiculo. E chauffeur a bisa polis si cu e tabata tin un confrontacion un rato prome y kisas e persona ey a yama duna informacion falso.

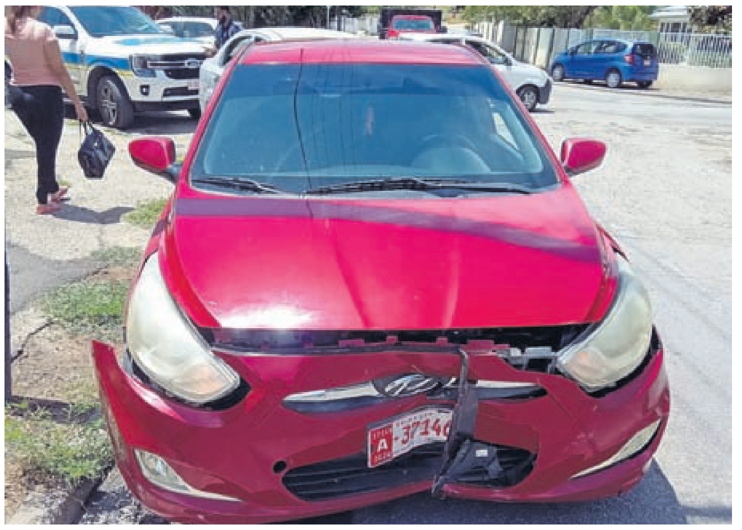

Accidente pa falta di preferencia na Caya Papa Juan Pablo ll

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente na Caya Papa Juan Pablo ll, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprонde cu aki ta trata di un accidente pa falta di preferencia unda e chauffeur di e auto Hyundai Accent maneha pa un hoben no a duna preferencia na e Honda Fit y a bay dal frontal riba e Fit. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Chauffeur na estado a slip den birada riba caminda muha baha caminda bay dal riba mata

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida na Pos Abao, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu e chauffeur di un Nissan March bayendo zuid net na e birada y cu e caminda muha e auto a slip baha caminda y a bay dal riba un mata. Na yegada di e ambulance nan a atende e persona kende ta na estado y pa mas siguransa a hib'e hospital pa un control mas extenso.

Polis a controla auto y a haya arma blanco den e vehiculo

Diaranson anochi na Palm Beach unda polisnan tabata tin e caminda cera pa un evento.

Na un dado momento e chauffeur kier a pasa cu su auto den e pida habri pero polis tabata considera esey como verboden y a atende e chauffeur. Polis a dicidi pa controla den e auto ey y a bin logra haya un arma blanco. Polis a confisca e arma y a atende e chauffeur pa e arma blanco den su poder.

Na Sero Patrishi 4 hoben a wanta un homber mayor y un hoben a agredi'e

Diahuebs atardi a drenta informe di un caso di agresion na Sero Patrishi, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin encontra un homber benta riba acera na sanger y a bin comprende cu aki ta trata di un caso di maltrato unda 4 hoben a wanta un homber di edad mientras un a agredi'e formalmente. Na yegada di e ambulance nan a atende e victima y a transport'e pa hospital. Mirando e lesionnan grave cu e homber a ricibi e personal di ambulance a solicita escolta di polis den e ambulance. E departamento tecnico y forensyco y recherche tambe a presenta.

Polis a detene adicto ambulante cu tabata core sunu den centro di Oranjestad

Diahuebs anochi a drenta informe di cu tin un adicto ambulante lo ta canando sin ningun paña na su curpa banda di Hendrikstraat, mesora a mobilisa patruyanan di Oranjestad y e brigada motorisa pa e sitio.
Djey a drenta informe cu el a core bay den direccion di Wlhelminastraat. Polis a logra captur'e banda di Zara unda eynan a deten'e. Mesora e vehiculo di transporte a yega y a bay cune warda di polis.

Harris ta anuncia plan pa duna 80% di Africa acceso na internet

(AP) - Vice Presidente Kamala Harris ta anunciando e formacion di un partnership nobo pa yuda provee acceso di internet na 80 porciento di Africa pa aña 2030, un aumento di alrededor di 40 porciento actualmente.

Diabierna su anuncio ta bini despues cu Harris a haci un bishita na e continente aña pasa conhuntamente cu e siman aki su bishita na Washington di e President di Kenya William Ruto. Harris y e lider di Kenya tabata den plan di tin un dialogo diabiernana U.S Chamber of Commerce tocante con e partnership nan priva-publico por aumenta crecemento economico.

Un bista di Harris su iniciativa obteni pa The Associated Press ta delinea con e kier cumpli cu e compromisonan cu el a haci pa promove innovacion digital ora cu el a bishita Ghana, Tanzania y Zambia.

Africa a lucha pa ricibi e capital necesario pa crea su sectornan di tecnologia y industria. United Nations a reporta aña pasa cu inversion directo di exterior den continente a cay cu 45 biyon den 2022, di un nivel record di 80 biyon den 2021. Africa tin alrededor di 3.5 porciento di inversion directo di exterior mundialmente, aunke esaki ta consisti di mas o menos 18 porciento di e poblacion global.

Ademas di lansa Partnership for Digital Access na Africa pa mehora e acceso di internet. Harris, un Democrata, ta anunciando un iniciativa nobo dirigi na duna 100 miyon hende y negoshinan Africano den e sector agricultural na e economia digital.

African Development Bank Group conhuntamente cu Mastercard, entre otro organisacion, esaki lo yuda forma e aliansa Mobilizing Access to the Digital Economy Alliance of MADE. E aliansa aki lo cuminsa un programa piloto pa duna acceso digital na 3 miyon agricultor na Kenya, Tanzania y Nigeria prome cu expande na otro paisnan.

Harris, e prome Vice Presidente Mericano femenino, tambe ta anunciando cu e esfuersonan parti di Women in the Digital Economy pa atende e division di genero den acceso na tecnologia awo a genera mas di 1 biyon den compromiso publico y priva, cu algun di e compromisonan Mericano pendiente pa ricibi aprobacion den e con-

Cientificonan ta bisa cu a yega momento pa mantene alerta pa tiburon

(AP) - Cientificonan cu un Acuario na Boston ta encurashando e personanan cu bay lama pa reporta si nan mira algun white shark durante e fin di siman aki despues cu mordi di e tiburon a ser observa riba varios bestia marino.

Memorial Day Weekend ta marca e comienso inoficial di vakantie na New England, y e region ta experenciando tempo di bay lama caba. Esaki ta un bon motibo pa ta pendiente di tiburonnan, hopi biaha referi como 'great whites', segun John Chisholm, un cientifico adhunto na New England Aquarium su Cabot Center for Ocean Life.

E aquario a ricibi un rapport di un bayena di e tipo Mink cu un mordi di white shark na Chatham, Massachusetts, recientemente, y esaki tambe ta e temporada den e aña unda e cientificonan ta premira di mira e tiburonnan den awanan mas cerca di costa pa casa otro bestianan segun e Acuario diahuebs.

"Aunke nos no a mira un white shark te ainda e temporada aki, nos sa cu nan ta aki," Chisholm a bisa. "Cu e temporada di lama den e pronostico y Memorial Day Weekend biniendo cerca, e ta un bon recordatorio pa hendenan por revisa e guianan di seguridad di tiburon y ta sabi cu esaki."

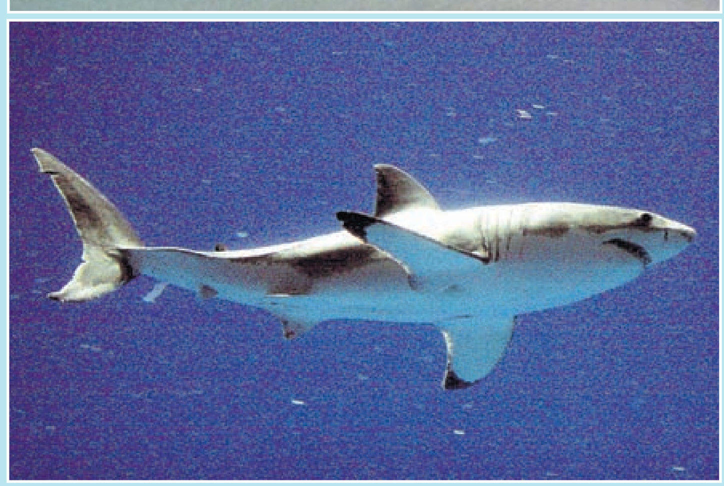
E ta sabi tambe pa e personanan cu bay lama ta altanto di e presencia di e tiburonnan den awa cu no ta hundo y evita areanan unda bestia cu nan ta casa ta presente of aglomeracion di pisca ta visibel, Chisholm a conseha.

Miembronan di e publico por reporta si nan a mira 'white shark' via Atlantic White Shark Conservancy Sharktivity App. E bistanan aumenta di e tiburonnan aki a bira un topico di combersacion na New England den e ananan recien.

Esfuersonan pa monitor e tiburonnan aki di miho manera ta critico pa compronde di miho manera e poblacion di tiburon aki. E dispositivo a ser pega na un tiburon femenino na e costa di South Carolina, nan a bisa. Tambe a traha cu e capitan Chip Michalove pa por pone e camara "shark's eye view" na e pisca grandi aki.

"Nunca mi a pensa cu mi tin in tiburon den mi man pa aplica e tipo di tecnologia aki,' Michalove a comenta.

Entregamento di certificado di Proyecto “Sport Entrepreneurship”

Riba 17 di mei ultimo, Departamento di Asuntonan Economico, Comercio y Industria mediante su unit Iniciativa pa Desaroyo di Empresa Arubano (IDEA), a culmina e proyecto di “Sport Entrepreneurship” cu un bunita ceremonia di entregamento di certificado na e participantenan.

Esaki a tuma luga den presencia di Minister di Economia, Comunicacion y Desaroyo Sostenibel, ser. Geoffrey Wever; Minister di Enseñansa y Deporte, ser. Endy Croes; Vicepresidente di Comite Olimpico Internacional, Sra. Nicole Hoevertsz, y tambe Directora Suplente di Departamento di Asuntonan Economico, Srta. Judesca Briceño.

E tayernan aki a inicia dia 30 october 2023 y a culmina dia 26 februari 2024 y tabata bou di coordinacion di Departamento di Asuntonan Economico, Comercio y Industria mediante su unit Iniciativa pa Desaroyo di Empresa Arubano (IDEA), cu colaboracion di Ministerio di Economia, Comunicacion y Desaroyo Sostenibel y Ministerio di Enseñansa y Deporte.

Desde aña 2012, e unit IDEA ta ofrece tayernan riba diferente topico cu e meta pa capacita nos comerciantenan chikito y duna nan e hermentnan necesario pa por ta exitoso. Igualmente ta importante pa nos comerciantenan formalisa nan negoshi y asina reduci economia informal na Aruba. Cu e tayernan aki di IDEA, nos ta comparti cu esnan cu kier bira un comerciante, e informacionnan y conocemento necesario pa start un negoshi.

E tayernan di Sport Entrepreneurship tabata specialmente dedica na tur esnan cu ta desea di dedica na un actividad di deporte den un forma comercial. E tayer a delinea un iniciativa strategico pa promove actividadnan comercial den deporte door di cultiva un cultura caminda deporte y negoshi por crusa otro. Door di a crea un serie di tayernan dirigi pa interesadonan den e industria aki, e proyecto aki tabatin como meta pa sostene un grupo cu tin entusiasmo den e industria di deporte cu ta cla pa haci un impacto riba economia di Aruba y den region. E meta di e proyecto aki tabata pa e personanan haya e materia, conocemento, y mentalidad necesario pa haci nan pasion den deporte crece y haci di esaki un actividad comercial exitoso. Door di promove innovacion, crecemento economico, y un desaroyo di capacidad profesional, e proyecto aki por contribui na e evolucion di e industria deportivo y crea un panorama mas dinamico y vibrante pa negoshinan relaciona cu deporte.

Den e proyecto aki a splica kico Sport Entrepreneurship ta encera, su alcance y e tendencianan actual den e industria aki. A trata e diferente manera cu por identifica oportunidadnan di negoshi den e industria deportivo. E participantenan a siña con pa crea un plan di mercadeo y di benta pa nan negoshi relaciona cu deporte. A trata tur loke ta relaciona cu e maneho di financia den un negoshi, incluyendo presupuesto, pronostico, y recordnan financiero. A haci un repaso completo di asuntonan legal y etico relaciona cu Sport Entrepreneurship. Tambe a trata e uzo di tecnologia y innovacion. A pone enfasis riba habilidadnan di liderazgo y ehercicio di teambuilding pa yuda e participantenan crece den nan negoshi. A trata e importancia di sostenibilidad y responsabilidad di medio ambiente den Sport Entrepreneurship. Na final e participantenan a desaroya e conocemento y habilidadnan necesario pa integra e oportunidadnan di turismo deportivo den nan proyectonan di Sport Entrepreneurship. Esaki por inclui, start un agencia di biahe pa deporte, organisa eventonan pa turista relaciona cu deporte, of promove eventonan deportivo como atraccion pa turista.

IDEA a selecciona un team di experto prominente pa nos tayernan. Cada facilitador ta un lider den nan tereno, algun di nan tin experencia den maneha innovacion y tin exito den entrepreneurship den deporte. E team aki a inclui expertonan for di diferente Departamento di Gobierno di Aruba, instituto y sector priva. E combinacion diverso di nan background a trece conocemento amplio y completo den nos tayernan.

Durante e serie di workshop, un total di 18 participante a inverti nan esfuerzo pa traha riba nan capacidadnan empresarial den e ramo di

deporte. Di e 18 participantenan, un total di 13 persona a logra e certificado, demostrando nan dedicacion cu nan a participa na 70% di e workshopnan of mas. Ademas, tin 5 otro participante cu a logra un parti di nan participacion di entre 50% y 68%.

Dos participante a logra participa 100% na e proyecto. Nan a participa na tur e 9 topiconan di e workshopnan, cu ta encera un total di 18 diferente workshop, durante un periodo di 22 dia di tayer. Nan nomber ta ser. Jeremy Boekhoudt di ‘Sports4U Triathlon Academy’ y Sra. Niurca Vrolijk di ‘Cemedar Centro Medico Deportivo Aruba’.

E participantenan cu a ricibi nan certificado y transcript, ta e siguiente:
Veronica Camara, Monica Pimentel, Giovanni Bermudez, Alexis Sierra, Naomi Vrolijk, Eugene Farro, Dillon Willems, Donovan Millan, Francis Maduro, Niurca (Gina) Vrolijk, Dokter Ricardo Vargas, Adrick Croes, Michael (Glennon) Eights, Ashwin Laaf, Jeremy Boekhoudt, J.A. Albee de Sousa Fernandes Perna, Rosemarie Maduro y Darwin Rogders.

Mientras tanto cu IDEA ta explora den e industria deportivo, nos ta mira un futuro unda innovacion y crecemento economico ta crusa otro y ta forma un parti integral den e mundo di deporte. E proyecto aki no solamente ta pa fortalece e participantenan, pero tambe pa duna un aporte significante na prosperidad economico di nos pais Aruba. Door di fomenta entrepreneurship, promove colaboracion, y cultiva perspectivanan fresco. Nos Gobierno tin como meta pa haci un impacto duradero tanto riba e industria deportivo como riba economia en general.

Un biaha mas pabien y hopi exito na tur cu a logra completa e tayernan di Sport Entrepreneurship.

Copa America ta bay conta cu su prome referee y assistent femenino

(AP) — Hendenan muhe a keda nombra pa traha como oficial di partido den Copa America pa prome biaha ayera.

María Victoria Penso di Merca y Edina Alves di Brazil ta bay ta referee na e torneo. Ambos ta bay conta cu asistencia di Neuza Back di Brazil, Mary Blanco di Colombia, Migdalia Rodriguez di Venezuela, y Brooke Mayo y Kathryn Nesbitt di Merca. Tatiana Guzman di Nicaragua tabata designa como oficial di revision di video.

"Ta un gran compromiso asumi pa CONMEBOL desde 2016, pustando riba e desaroyo y profesionalisacion di mas hende muhe riba y fuera di e cancha, promoviendo futbol cu igualdad den diferente torneo," e cuerpo di futbol Sur Americano a bisa den un declaracion.

Un total di 101 referee ta bay traha na e Copa America, organisa pa Merca y cuminsando dia 20 di juni.

Como parti di un acuerdo entre CONMEBOL y UEFA, referee Italiano, Maurizio Mariani y su compatriotanan Daniele Brindoni y Alberto Tegoni (assistentnan) y Marco di Bello y Alejandro di Paolo (VAR) tambe ta bay traha den e campeonato Sur Americano.

Director di Red Bull 'sorprendi' cu intento fracasa di Andretti den F1 a bira politico

(AP) — Hefe di Red Bull, Christian Horner a expresa su sorpresa cu e decision di Formula Uno di blokea e intento di Andretti Cadillac pa join e serie a alcansa Congreso Mericano.

E siman aki, seis senador Mericano a pidi Departamento di Husticia pa examina si e decision di F1 pa stop Andretti Cadillac di bira e di 11 team di F1 ta viola algun ley anti-competencia.

"Mi tabata sorprendi pa mira cu Andretti a bay den e proceso aki, pero cu speransa si realmente nan kier haya un manera pa subi e grid nan ta bay hay'e," director di team, Horner a bisa riba diabierna na e Monaco Grand Prix. "Mi ta kere e solucion mas natural ta pa nan adkiri un frankisia existente si tin un hende cu kier bende."

GM, bao su marca Cadillac, ta parti di e esfuerso Andretti Cadillac cu a keda rechasa pa Formula One Management den su solicitud pa expande e grid di F1. Maske e oferta di Michael Andretti a keda aproba pa cuerpo gobernante di motorsport, FIA, FOM despues a rechasa e aplicacion pa join na 2025 of 2026 pasobra no a kere cu Andretti lo ta competitivo.

FOM a suavisa su posicion cu un promesa pa reconsidera e aplicacion na 2028, ora GM tin un motor cla pa competi.

Horner a bisa cu e "absolutamente" ta duna bon bini na Andretti y Cadillac den F1. Michael Andretti, kende tabatin 13 careda como piloto di F1, ta yiu di campeon mundial di 1978, Mario Andretti.

"Andretti tin un tremendo herencia di careda. Mario ta un leyenda di e sport. Y claro, Cadillac ta un fabricante enorme di automotor for di Merca," Horner a bisa. "Mi ta kere cu pa protege e frankisianan existente y e stabilidad cu nos tin den e deporte, e ora e meta ta pa adkiri un di e teamnan existente."

Un ehempel di esaki ta con Sauber ta bay join cu Audi pa un entrada den F1 na 2026. "Audi ta mustra e caminda corecto pa bin den Formula 1. Claro, Cadillac ta un actor grandi y ta cualifica e proyecto aki como un proyecto potencialmente bon," representante di team Sauber, Alessandro Alunni Bravi a bisa ayera. "Pero tin un caminda cu ta pa cumpra un team existente y mi ta kere cu e proceso poni pa Formula 1 ta uno claro. Un proyecto hopi robusto. Pues mi ta kere cu nan sa cua lo por ta e manera (corecto)."

Horner a rechasa cualkier nocion cu tin un agenda contra Andretti y tambe a elogia con propietario Mericano di F1, Liberty Media, a tanto crece e serie como haci e teamnan mas fuerte.

Djokovic ta perde semi-final na Geneva y ta bay French Open sin titulo na 2024

(AP) — Novak Djokovic ta bay defende su titulo di French Open na Paris sin tin un trogeo ainda e temporada aki, despues di a perde den semi-final di Geneva Open ayera.

Tomas Machac, rango 44, a derota Djokovic 6-4, 0-6, 6-1 den e ultimo evento di cancha di klei pa prepara pa Roland Garros, unda e main draw ta cuminsa hunga mañan.

"Claro cu mi ta preocupa. Mi no ta hungando bon henter e aña aki,"Djokovic a bisa.
Su record na 2024 a cay na 14-6 total y 0-3 den semi-final, incluyendo na e Australian Open contra Jannik Sinner. "Mi no ta considera mi mes un faborito eynan," e Serbio rango top a bisa di su chens na Roland Garros, unda el a gana dos di e ultimo tres titulo, y tres general entre su record di 24 titulo singles Grand Slam masculino. "Mi ta bay tum'e partido pa partido y bay con leu mi por bay."

Machac ta bay hunga su di prome final di tour riba diasabra contra dobel campeon na Geneva, Casper Ruud, e finalista di French Open pa ultimo dos aña, of Flavio Cobolli, unseeded. Nan semifinal no a cuminsa na tempo pa motibo di un retraso largo pa awasero.

Charla na Universidad di Aruba:

Nos historia, Nos storianan, Nos futuro

Dia 29 di mei, 5or di atardi, Universidad di Aruba ta organisa e siguiente evento den e serie " Slavery Past and Present in Aruba ". E sesion aki ta tocante unificacion y sanacion. Door di tende e historia di e descendientenan Indigena y esnan cu tabata catibo, e herencia di e historia di e catibonan ta bira visibel, y por discuti'e den nos sociedad di awendia.

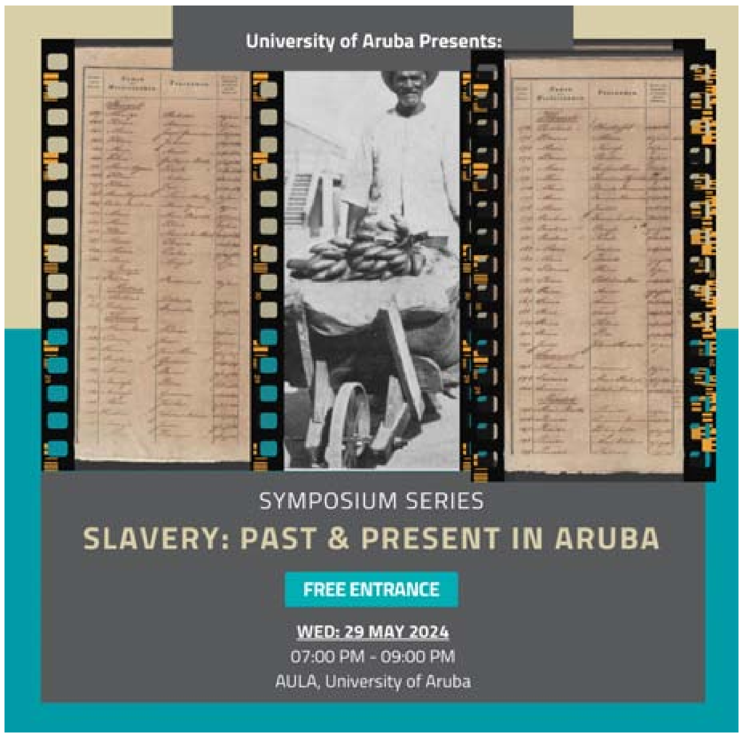
E charla aki lo trece dilanti e historia personal di con e descendientenan ta experencia e herencia di e historia di e catibonan den nan bida diario, den comunidad, y den nan ambiente. Ademas, nos lo para keto na e historia di esnan cu a sobrevivi sclavitud moderno, nan lucha pa libertad y e desafionan cu nan ta confronta tur dia.

Comprondiendo e pasado ta un paso crucial pa reconciliacion, aceptacion y sanacion. Den un sociedad multicultural chikito manera Aruba, esaki por ofrece un oportunidad unico pa unificacion, sanacion y cooperacion pa combati sclavitud moderno y pa elimina e division existente tocante e historia di sclavitud den pasado. Durante e evento aki, tanto e publico como e oradornan lo invita e publico presente pa pensa criticamente riba con nos por logra sanacion y reconciliacion pa tur e descendientenan di catibo na Aruba. Kico ta e rol di cada habitante, pero principalmente di e descendientenan, den mantene e historia di e catibonan bibo den nos consenshi di awendia y pa e generacionnan di futuro?
Nos ta invita tur hende cu ta interesa pa asisti na e evento importante y emocionante aki.

Speakers:
Nigel Maduro (Yiu di tera)
Sonny Richardson (WeCulture)
Layzmina Emerencia (Afronology Movement)
Seukyen Croes (namens het CMMA)

Tocante Universidad di Aruba:
Universidad di Aruba ta ofrece un surtido amplio di programa academico y ta lucha pa promove conocemento y comprondemento den comunidad pa medio di investigacion, educacion y eventonan publico manera e charla aki.

Disclaimer:
Durante e evento, nos ta hay'e importante pa crea un espacio amplio pa libertad di expresion, y habri pa diferente opinion. Nos ta pidi tur participante y orador pa respeta tur participante, tanto prome, durante, como despues di e evento. E meta ta pa crea un ambiente sigur y inclusivo caminda cu tur hende ta sinti nan mes scucha y respeta. Nos lo tene cada participante strictamente na nos codigo di conducta.

Resultado Sorteo
Mei 24

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
4589	0835	3816	4521
1703	4002	SUPER5	3169
8422	1450	-	2248

MERDIA	ANOCHI
Catochi Sorteo # 4275	Catochi Sorteo # 8250
5268	5405
4960	8947
2599	0609
Multi-X X5	Multi-X X2
Big 4 Sorteo # 4275	Big 4 Sorteo # 7294
6952	2028
Multi-X FP	Multi-X X2
1Off Sorteo # 2331	1Off Sorteo # 1999
6633	6316
Zodiac Sorteo # 4275	Zodiac Sorteo # 6053
2274	1255
Aries	Aries
Lucky 3 Sorteo # 1149	Lucky 3 Sorteo # 983
411	619
Multi-X X2	Multi-X FP

Lotto 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	100.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

Lotto di Dia 05-10-13-15-22

Sorteo # 6481		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	62.000,-
4	x Match 4	
189	x Afl 8,00	

Mini Mega 12-17-26-27

Sorteo # 1665		Mega Ball 07
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	600.000,-
5	x Afl. 500,00	
73	x Afl 50.00	
158	x Afl.15,00	

Mega Mega Plus **Afl. 850.000,-**

Korsou Sorteo #

Ride for the Fighters:

E weekend aki KWF Aruba colectando un bes mas riba caya

Diasabra dia 25 di mei entre 9or di mainta y 12or di merdia un bes mas boluntarionan lo ta riba caya na diferente localidad tur rond di nos isla p'asina recauda fondo pa Koningin Wilhelmina Fonds Aruba. E fundacion tin mas cu 60 aña trahando duro pa conscientisa y informa e comunidad di Aruba riba con pa hiba un bida saludabel y tambe con pa biba cu cancer.

E biaha aki lo tin tambe un 'Ride for the Fighters' unda cu diferente grupo di bikers a uni pa e causa. Lo sali cu tur bikers for di Joe Laveist compaña pa polis y VMU pa 9.30am. Cada post lo tin bikers ta colectando te cu 11.30am. Pa 11.30am polis conhuntamente cu VMU lo pasa cada post busca e bikernan y na final lo tin tur bikers den un ride grandi cu lo termina na e parking lot dilanti Island Finance den John G Emanstraat. Aki tur boluntario lo ricibi un sandwich y un bebida y asina clausura e mainta amenamente.

Gruponan cu a registra pa colabora:
1. Grupo 7
2. MCM
3. Easy Riders Aruba Old Skool
5. Sero Biento Boys
6. Camacuri
7. Gonz
8. HOG
9. Spike Rebels

E postnan ta:
1. Rotonde FTA - GONZ & HOG
2. Rotonde Pos Chikito - Grupo 7
3. Rotonde Sta Cruz - MCM
4. Rotonde Bright Bakery - SB Boys
5. Imelda Kleuterschool - Camacuri
6. Renaissance - OLD Skool
7. Rotonde Sta Helena - Spike Rebels
8. Rotonde Tanki Flip - Easy Rider

Nos ta conta riba sosten di e pueblo di Aruba. Dios bendiciona boso tur. Si ainda bo kier join e colecta di KWF Aruba por yama 597-7227 of 593-5770.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Oduber	Aloe
Tel. 582 1780	Tel. 584 4606

EMERGENCIA 911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Ciudad na Thailand disgusta cu macaco ta lansa plan pa cera nan y saca nan

(AP) - Un ciudad na Thailand, impacta pa su poblacion creciendo di macaco, a lansa un plan ofensivo contra e bestian-an riba diabierna, usando fruta tropical y trikinan.

Varios caso di perfil halto di conflicto entre ser humano y macaco a convence autoridadnan na Lopburi, Thailand pa reduci e poblacion.

Si tur cos bay bon, mayoria di nan lo keda trapa prome cu nan cuminsa un bida na otro sitio.

E prome etapa di e plan, cual a keda institui diabierna, ta pa atrae e macaconan pa drenta haula cu e bestianan su cuminda faborito, despues warda te ora cu nan hamber causa cu nan drenta pa nan mes. Tabatin exito pa e personanan trahando na un caya, cu 3 macaco cayendo pa e trampa a causa di un fruta yama rambutan. E haulanan tabata poni riba e caya anteriormente den e siman pa asina e macaconan por custuma cune y no wak e manera un menasa.

Ta calcula cu tin alrededor di 2,500 macaco coriendo rond di e ciudad. E captura di e trio y alrededor di 30 otronan, a baha e cantidad ki untiki.

E esfuerso aki lo anda pa 5 dia e luna aki y despues ta hopi probabel di keda ripiti. Algun di e macaconan lo ser laga den libertad pa mantene Lopburi su imagen como Thailand su ciudad di macaco.

Pero ningun hende ta premira cu e lo ta facil.

"Cu e macaco su inteligencia, si algun di nan drenta y keda gara, e otronan pago no lo drenta e haula pa busca e cuminda pa motibo cu nan a sina caba for di kico a pasa cu nan amigo," Patarapol Maneeorn di Thailand su Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation a comenta.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un awasero

Temperatura maximo 34 grado celsius
Temperatura minimo 28 grado celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 35 pa 39 grado celsius
UV index: 12

Bahada di solo : 7:00 pm
Subida di solo : 6:13 am

Biento:
Modera for di direccion oost-noordoost te oost-zuidoost;
Forsa 3 te 4 (12 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo).
Durante di dia basta fuerte den rafaga;
Forsa 5 (31 te 39 km/ora, 17 te 21 nudo)

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
No ta spera mucho cambio den e tipo di clima cu tin na e momentonan aki. Humedad ta persisti den region y lo por induci un awasero breve durante proximo 24 ora.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: Modera cu olanan alrededor di 4 pia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Laga tur loke ta sperami ta bunita,
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita,
Laga tur locual mi laga atras keda bunita,
Y laga tur esaki nan termina den tur buniteza.
Cado Wever

Despues di un lucha largo y balente nos ta participa cu a bay sosega den reino di Señor nos Esposo, Tata, Ruman, Omo, Sobrino, Primo, Sua:

Alejandro Eladio Comenencia

Mihor conoci como "Niño"
* 18-02-1955 - † 22-05-2024

Tata: † Alejandro "Indio" Comenencia
Mama: † Adela Comenencia-Gomez
Esposa stima: Glenda Comenencia-Albertsz

Yiunan stima:
Aldrin y Maaike Comenencia-Los, Rujina Comenencia

Yiunan di crianza: Tamara Martinus "Jaja" y Alvin Levenston y yiunan, Sheritza Martinus "Itja" y yiu, Jillienny Nedd "Neny" y yiu

Nietonan stima: Alana Comenencia, Hailey Comenencia, Rogan Comenencia

Mescos nieto: C-James Dozier

Rumannan: †Gabriel "Peppy" y Alexandrina Comenencia-Blanco Fanny y Legenhousen "Larry" Nyack-Comenencia, Judith y Frank Richardson-Comenencia, Beatriz "Beata" y Luis "Gino" de Cuba-Comenencia, Edwin "Papito" y Elvia Comenencia-Rodriguez, Maria "Mary" y Tirso Tromp-Comenencia, †Ivy Marcia y Ryan Tang Yuk-Comenencia

Mama di su yiunan: Ruthlin Neuman

Omonan: Joaquin (Quincho) Comenencia y famia, Carlos (Calulo) Comenencia y famia,

Tanta: Teresa Kock-Comenencia y famia
Sobrino y sobrinanan: Sheldon y Marlin Nyack-Figaroa y famia, Ghislaine y Harold Grant-Comenencia y famia, Arthur y Gennilee Comenencia-Ras y famia, Franklin y Elsa Richardson-Rincones y famia, Julienne y Jobert Reyes-Comenencia y famia, Javier (Derrick) Comenencia, Lugina y Ervany Machado-de Cuba y famia, Ryan (Ching) Tang Yuk y Paula Trachet y famia, Gabriela Tromp y Andrew Croes

Cuña y Swanan: Lucisita Albertsz y yiunan, Jozef y Jeanine, Albertsz-Dania y yiunan, Sila y Clay Shipley-Albertsz y yiunan, †Astrid Albertsz y yiunan, Kenneth Albertsz y yiunan, Lorenzo y Glenda Curie-Trimon y yiunan, Rodney Albertsz y yiunan, Eugene y Risjiena Albertsz-Martijn y yiunan na Hulanda, Zulaika Albertsz y yiunan na Hulanda

Ihanan, primo- y primanan, amigonan y demas famia na: Aruba, Curacao, Colombia y Hulanda

Na Curacao: Marlene Comenencia, Rumannan y famia, Randy de Lannoy y famia, Famia Jacobus, Famia Curiel

Na Colombia: Comenencia, Gomez, Elias, Bruges, Scott, Alzamara, Granados, Freyle Villar
Colectantnan: Parokia Inmaculada Concepcion
Miembronan di Koor: De Trupialen, Maria Reina di Paz, Fatima Dakota, Catedral San Francisco, Rejoice, Tromp's Family

Teamnan: Wandelvoetbal Inro 60+, Softball Boomerang 60+
Ex-coleganan: Unicon, ALM, Air Aruba, Aruba Airport Authority

Demas famianan: Comenencia, Gomez, Albertsz, Nyack, Richardson, De Cuba, Tromp, Blanco, Rodriquez, Kock, Tang Yuk, Violinus, Reyes, Grant, Ras, Rincones, Los, Machado, Croes, De Koning, Bruges, Bitorina, Beke, Ramharakh, King, Jeroe, De La Cruz, Castillo, Castillego, Quandus, Nuboer, Sneek, Steenen, Rafael, Lake, Becker, Schwengle, Quandt, Werleman, Nedd, Currie, Gir, Dozier, Martinus, Shipley, Flanegin, Cardona, Angela, Herts, Dania, Martis, Didier, Figaroa, Trachet, Neuman, Irwin, Geerman, Franken, Paesch, Jerome.
Acto di condolencia lo tuma luga diabierna, 24 di mei 2024 di 7'or pa 9'or di anochi na Aurora Funeral Home.
Ta invita famia, bisiña, amiga y amigonan, conocirnan, ex-coleganan pa asisti na e acto di entiero cu lo ta tuma luga diasabra, 25 di mei 2024 for di 1'or pa 4'or di atardi. Nos difunto stima Alejandro lo ta reposa den Parokia Birgen di Fatima Dakota. Despues lo sali pa Santana Central na Sabana Basora. Na lugar di flor di krans un donacion Fundacion Hospice Atardi "Ho Sing Loy" lo ta altamente aprecia. Lo tin un box disponibel pa e bunita gesto aki.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida di menciona un of otro famia.

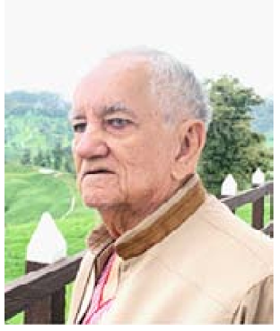
Despues di entiero nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas, nos ta pidi comprension pa esey.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu inmenso dolor na nos curazon y agradecido pa e amor, educacion y perseverancia cu semper ela demostra y brinda, pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia cu a bay laga nos den brasa di Señor

Simon Rudolfo (Rudy) Oduber

*16-10-1936 †21-05-2024

Casa:
Clara Mercedes Oduber-Osorio

Yiunan:
† Simon R. (Rudito) Oduber
Luis y Monique Oduber-Buckley
Otmar Oduber y Kimberly Cruz-Machado

Nieto(a)nan:
Jeandrick Oduber, Dana Arendsz, Tariq Oduber, Terrence Oduber, Sean Oduber, y Declan Oduber.

Rumanan:
† Luis Oduber y famia
† Serita Arends-Oduber y famia
† Dolfi Oduber y famia
Simon "Juni" Oduber y famia

Primo(a)nan, subrino(a)nan, amigo, conocirnan, y bisiñanan

Demas famia Oduber, Osorio, Buckley, Harms, Arends, Croes, Marugg, Paris, Dubero, Geraci, Koolman, Thiel, Chung, Castro.

Ta invita pa acto di despedida cu lo tuma lugar diasabra dia 25 di mei 2024, na Aurora Funeral Home di 1:00 pa 3:30 di merdia, sigi pa acto di entiero.

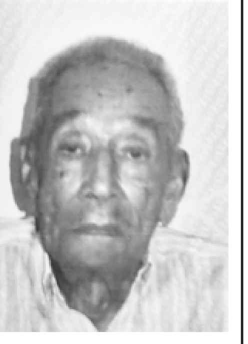
Despues di entiero no ta ricibi bishiti di condolencia na cas.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida cualkier persona.

WWW.BONDIA.COM

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Dios ta amor…. y amor ta Dios,
Maske mi no ta na e mundo aki,
tuur dia lo mi ta banda
Di boso Curazon, mi no por stens di loke
Señor ta hasi."
Salmo 33

Cu inmenso dolor y tristeza nos ta anuncia fayecimento di

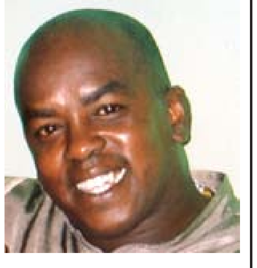
Alfonso Mirep

*13-03-1923 †20-05-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Dios ta amor... y amor ta Dios,
maske mi no ta na e mundo aki,
tur dia lo mi ta banda di boso
Curazon, mi por stens di loke
Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Steven R. Martir

Cariñosamente yama "Bachek"
*03-101965 - †22-05-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Escucha, oh Jehová, mis palabras;
Considera mi gemir.
Está atento a la voz de mi clamor,
Rey mio y Dios mío, Porque a ti oraré"
Salmo 5: 1-2

Nos ta participa fayecimento di:

Francisco V. Franken

Cariñosamente yama "Paco"
*25-12-1960 - †22-05-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Centro di Bario Santa Cruz ta bayendo pa di cuater speed

Directiva di Centro di Bario Santa Cruz ta sumamente contento y gradicido di a ricibi for di CEDE ARUBA e tremendo noticia cu CdB Santa Cruz a bin na remarke pa un subsidio substancial for di Samenwerkende Fondsen Cariben (SFC). Cu e subsidio aki CdB Santa Cruz lo bay den un proceso acelera di por ofrece un programa structura pa E comunidad di Santa Cruz.

Cu e fondo aki di SFC lo bay ofrece lo siguiente:

- Huiswerkbegeleiding & Naschoolse opvang pa muchanan y hobennan di bario cu ta bayendo Scol Secundario.
- Educacion Basico: Esaki ta un bon oportunidad pa personanan cu no a logra caba nan scol.
- Actividad pa 60+. Diferente actividad pa personanan 60+ di e bario.
- Les di futbol: Lo haci uso di e Turf di futbol di CdB Santa Cruz, lo brinda e oportunidad na muchanan di bario–mucha muhe y mucha homber—pa siña e deporte di futbol.
- Tayer pa tatanan di bario. Pa yuda e tatanan den nan tarea responsabel cu nan tin como tata, con nan ta/por maneha e tarea aki. E enfoke lo ta riba e importancia di e tata den bida di su yiu(nan).
- Descubri talento: Ta ofrece e oportunidad na muchanan y hobennan descubri nan talento, por medio di ofrece nan les di musica, nan por descubri nan talento musical.
- Parti di e fondo ta destina tambe pa cubri diferente gastonan operacional di CdB Santa Cruz, manera gastonan di utilidad, limpiesa, etc.

Centro di Bario Santa Cruz ta un di e centronan di bario cu ta forma parti di e proyecto BARiO UNICO di CEDE ARUBA. Por informa cu e afiliacion aki ta dunando su frutanan. Entre otro por menciona cu a traves di BARiO UNICO a logra contrata un Programmaleider pa atende cu e Centro di Bario y pa bin cu actividadnan pa e bario. Tambe BARiO UNICO ta ofrece guia y sosten na e centro di bario. Alabes ta yuda pa genera fondonan necesario pa por logra haci e trabou di e centro di bario cada bes mas mihor. Un di e fondonan aki ta e asina yama “Microbudget”.Cu e fondo aki CdB Santa Cruz por adkiri diferente articulo necesario pa por brinda un mihor servicio na su clientenan. Tambe a logra haya subsidio pa organisa fundraising, pa locual a organisa un “Family Fundraising

Day” cu a tuma luga recien. Tambe ta organisando mensualmente un “Ban Conecta den Bario”, pa di e manera aki stimula e bario pa traha pa e bario. Tur diabierna tambe tin “Lead by Design” specialmente pa e hobennan. Un proyecto bou encargo di Sra. Sharleen Tromp y financia entre otro pa CEDE ARUBA.
Tin hopi actividad cu a tuma luga caba, tin ta tumando luga y tin hopi mas na caminda. Cu cooperacion di diferente persona- y organisacionnan ta ofrece e siguiente actividadnan, charlanan y tayernan. Tur ta gratuito.

Tur dialuna mainta: Fysiofit pa 60+ bou guia di fysioterapista Sra. Yvonne Andrade di Fundacion Movemiento ta Bida.

Aki ta sigui oportunidad pa participa na Charlanan y tayernan

- 14 mei. Sesion informativo di “Dementia” - Cas Marie - Lisette Does
- 11 juni. Tayer “Balornan y Virtud” - Mente Positivo - Belquis Moreu
- 9-11 juli Tayer “Finanzas den mi hogar”, Fundacion Plan di Bida
- 20 aug. Tayer “Energia Universal”- Mente Positivo - Belquis Moreu
- 17 sep. Presentacion “Relacion Sano” - Fundacion Contra Violencia Relacional - Cinthia Quant
- 15 oct. Tayer “Salud di pecho: deteccion trempan” - Stichting BOB Aruba - Diantha Neusch
- 12 – 13 oct. Tayer “Metanan Financiero” - Fundacion Plan di Bida. Solamente e Reader ta
- o   costa Awg 10,-
- •   10 dec. Tayer “Amor Propio” - Mindfull Love Aruba - Sabrina Sonensein

Centro di Bario Santa Cruz ta hopi gradicido pa tur yudansa y cooperacion cu ricibi y ta ser ricibi ainda for di comunidad. Ta hopi ta e personanan, companianan y fundacionnan cu ta brinda nan aporte di curason pa asina contribui na comunidad di Aruba en general y na Santa Cruz en particular.
Centro di Bario Santa Cruz ta invita pueblo di Aruba en general y e dushi comunidad di Santa Cruz en particular pa bishita nos Centro di Bario, pa participa cu nos actividadnan of pa bira boluntario cerca nos. Trahando hunto so nos por bay dilanti y realisa e cambionan duradero y di largo plaso cu nos ta desea pa nos comunidad.
Pa mas informacion por bishita nos Facebook page, por pasa bishita nos na Papilon 101 F -banda di veld di Estrella-, por contact cu Programmaleider Niveira Maduro na number di telefon 5942293 of por e-mail na info@cbsantacruz.org.

China ta manda decenas di avion y barco di guera cerca di Taiwan

Pa mustra su rabia tocante lidernan nobo di e isla

(AP) — Taiwan a track decenas di avion di guera Chines y barconan di marina cerca di su costa ayera, e di dos dia di un ehercicio militar grandi lansa pa Beijing pa mustra su rabia tocante e inauguracion di e isla autonomo su lidernan nobo, kende a nenga di acepta su insistencia cu Taiwan ta parti di China.

China a emiti declaracionnan elabora den medionan di comunicacion mustrando Taiwan rondona pa forsanan di su ehercito Ehercito di Liberacion Popular. Un video nobo riba diabierna a mustra forsanan Chines anima acercando di tur banda, y Taiwan rondona dentro di un area circular mientras simulacion di misil a dal obhetivonan civil y militar clave.

A pesar di esaki, tabatin tiki señal di preocupacion entre e 23 miyon ciudadano Taiwanes, kende ta biba bao menasa di invasion Chines desde cu e dos banda a separa durante un guera civil na 1949. Parlamento Taiwanes a keda pega ayera den un disputa entre partidonan politico tocante medidanan procedural, y tur cos a continua normal den e capital di Taipei y e wafnan di Keelong y Kaohsiung.

Ministerio di Defensa a bisa cu a track 49 avion di guera Chines y 19 barco di marina, como tambe barco di wardacosta, y cu 35 di e avionnan a bula door di e linea median den e Taiwan Strait, e frontera de facto entre ambos banda, durante un periodo di 24 ora di diahuebs pa diabierna.

Barconan di marina y wardacosta Taiwanes hunto cu unidadnan di misil aereo y basa riba tera tabata den alerta, particularmente rond di e cadena di isla controla pa Taiwan di Kinmen y Matsu, cerca di costa Chines y leu di e isla principal di Taiwan.

Pentagono a bisa cu Merca tabata "monitoriando hopi di cerca" e ehercicionan Chines. A bisa cu e accionnan di Beijing ta "roekeloos, escalacion di riesgo, y ta erosiona normanan existente pa largo cu a mantene paz y stabilidad regional pa decadas."

Ehercito Chines a bisa cu a expande ehercicionan rond di Taiwan como castigo pa forsanan separatista buscando independencia. A manda barco y avion di guera na Taiwan Strait y otro areanan rond di e isla casi diariamente pa cansa defensa di Taiwan y busca di intimida su pueblo, kende firmemente ta sostene nan independencia de facto.

E principio "un-China" ta indica cu tin solamente un China y Taiwan ta parti di China bao gobierno Comunista. Beijing ta considera Taiwan un provincia renegado y ta aumentando su menasanan militar hasta ora e electorado di e isla abrumantemente ta faborece independencia de facto.

Union Europeo ta critica Rusia pa retira boeinan Estoniano

(AP) — Hefe di politica exterior di Union Europeo, Josep Borrell ayera a referi na e kitamento di boeinan Estoniano door di guardianan di frontera Ruso riba un riu separando e pais Baltico for di Rusia "inaceptable" y a exigi un splicacion di Moscu y e regreso inmediato di e flotanan oraño.

Diahuebs trempan, guardianan di frontera Estoniano a nota cu nan contrapartinan Ruso a retira 25 di e 50 boei cu Estonia a instala riba e Riu Narva pa preveni boto di crusa e frontera accidentalmente.

Borrel a bisa cu e incidente "ta parti di un patronchi mas amplio di comportamento provocativo y accionnan hibrido di Rusia."

Estonia tambe a yam'e "inaceptable", pero a bisa cu su respuesta ta "keda trankil y cu wowo cla."
"Nos ta trata esaki como un incidente provocativo na frontera," ministerio di Exterior na Tallinn a bisa ayera.

Pa decadas, Estonia y Rusia a instala e boeinan riba e Riu Narva pa berano, cu e pueblonan di Narva riba e banda Estoniano y Ivangorod riba e banda Ruso, en gran pari den acuerdo mutuo. Cada aña, e marca di e rutanan di transporte ta revisa di nobo pasobra "e tera rond di e riu ta cambia cu tempo," segun Eerik Purgel, cabesante local di guardia di frontera Estoniano. Aña pasa, Rusia a bisa cu no ta di acuerdo cu e ubicacion di e boeinan Estoniano.

E aña aki, "nos a dicidi pa lansa e marcanan flotante den e awa pa temporada di berano segun un acuerdo di 2022, pasobra nan ta necesario pa evita erornan di nabegacion, pa asina nos piscadonan y otronan no ta crusa accidentalmente den awanan Ruso," el a bisa.
A instala e prome boeinan dia 13 di mei. Sinembargo, 25 di nan a keda retira pa nan contrapartinan Ruso mainta trempan 10 dia despues, el a agrega.

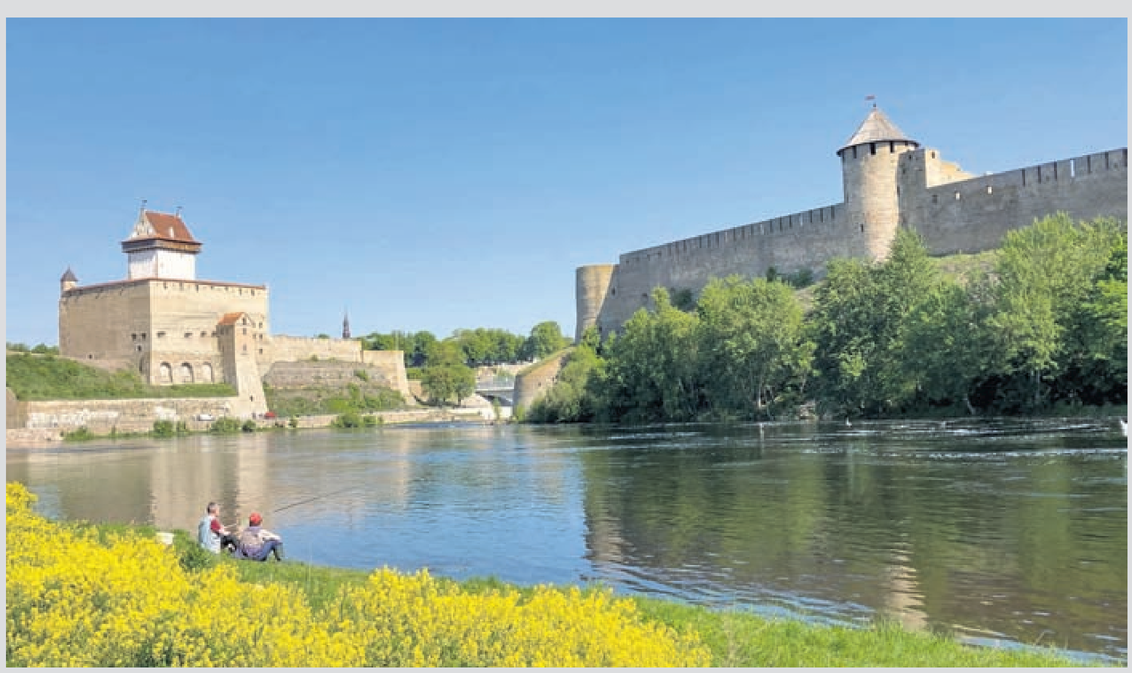
Ministerio di Asunto Exterior Estoniano ayera a manda yama cabesante interino di mision di Rusia, segun agencia noticiero Baltic News Service a bisa. BNS a cita minister di Exterior, Margus Tsahkna como bisando cu nan "a expresa claramente na e carge d'affaires Ruso cu accionnan asina ta provocativo y inaceptable."

Minister di Exterior Estoniano a bisa cu e accion "ta fit bon dentro di e patronchi mas amplio di comportamento provocativo di Rusia," y a haci paralel cu e incidentenan di mapa di frontera den Lama Baltico anteriormente e siman aki. Segun reportahenan den medionan di comunicacion, Moscu por revisa e fronteranan di su awanan teritorial den e region.
E propuesta a keda publica riba un website oficial di gobierno Ruso pa propuesta di legislacion, pero a desaparece algun ora despues di su publicacion diaranson. No tabata inmediatamente conoci pakico.

Medionan Ruso a bisa cu Ministerio di Defensa na Moscu a sugeri actualisacion di e coordinadanan usa pa midi e strip di awa teritorial cerca di su costa continental y esun di su islanan den Lama Baltico. E coordinadanan existente a keda aproba na 1985, e ministerio a bisa, agregando cu nan tabata "basa riba mapanan di nabegacion nautico di escala chikito" y no ta corresponde na e "situacion geografico moderno."

Vocero di Kremlin, Dmitry Peskov despues a bisa cu no tin "nada politico" den e propuesta di ministerio di Defensa, y agencianan di noticia Ruso a bisa cu Moscu no tin intencion di revisa e frontera of amplitud di su awanan teritorial.

Desde invasion Ruso na gran escala na Ucrania na comienso di 2022, Finlandia y Suecia a uni na NATO, loke ta nifica cu e Lama Baltico – punto di acceso maritimo di Rusia na e ciudad di St. Petersburg y su enclave Kaliningrad – awo ta casi completamente rondona pa miembronan di e alianza militar.

Tunisia ta sentencia reporteronan pa un aña den prizon pa critica gobierno

(AP)—Un corte di Tunisia diaranson a sentencia dos reportero di television y radio pa un aña den prizon pa critica gobierno riba nan programanan y riba red social.

Borhane Bsaïs y Mourad Zeghidi cada un a haya seis luna den prizon pa plama "noticia falso" y seis luna mas pa "haci declaracionnan falso cu e intento pa difama otro," referiendo na e presidente di Tunisia, Kaïs Saied, segun e vocero di corte Mohamed Zitouna a bisa.

E sentencianan ta bin menos cu dos siman despues cu ambos a ser deteni. Nan ta entre un grupo mas grandi di reportero-, activista- y abogadonan cu carganan bao di e Decreto 54, un ley cu ta criminalisa e plamamento di "noticia falso" cu intento pa trece daño na seguridad publico y defensa nacional.

E ley, aproba na 2022 pa combati cybercrimen, a ser critica ampliamente pa abogadonan di derecho cu ta bisa cu ofensanan ta defini vagamente y ta ser usa pa aborda e criticonan di e presidente. Ambos Bsaïs y Zeghidi a nenga e acusacionnan. Den corte, nan a referi na leynan protegiendo libertad di expresion cu Tunisia a proteha despues di su revolucion na 2011, ora el a bira e prome pais den Medio Oeste y Nort Africa pa kita un dictador di basta tempo. Ambos a bisa cu simplemente nan tabata haciendo nan trabao, analisando y comentando riba desaroyonan politico y economico na Tunisia.

"Mi no ta en contra ni en fabor di e presidente. Tin biaha mi ta apoya su decisionnan, tin biaha mi ta critica nan. E ta parti di mi trabao," Zeghibi a bisa. Bsaïs, presentador di e show di radio "Emission Impossible" a ser acusa di socava e presidente riba aire e den publicacionnan riba Facebook entre 2019 y 2022. No ta claro pakico autoridadnan a aborda publicacionnan bieu manera di dje mientras nan ta persigui un cantidad creciente di criticonan di Saied su politicanan.

El a defende su opinion y den corte a protesta contra su detencion siman pasa "como un criminal peligroso." E huicio a trece condenacion internacional y a causa critica na Tunisia, unda hopi reportero a presenta dilanti corte pa mustra nan apoyo.
Saied a enfrenta critica pa suspende parlamento y modifica e constitucion pa consolida su mesun poder tres aña pasa. Criticonan a protesta contra e acercamento di e gobierno riba politica, e economia y migracion den e Mediteraneo desde e tempo ey.

Merca:

Democraatnan ta propone prohibicion riba oficialnan ricibiendo pago for di gobierno di afo despues di investigacion riba Trump

(AP)—Democraatnan a introduci legislacion diamars cu lo prohibi oficialnan Mericano acepta placa, pago of regalo for di gobiernonan di afo sin permiso congresional, cual ta un respuesta riba un investigacion riba e negoshinan di ex-presidente Donald Trump den exterior.

E propuesta lidera pa representante Jamie Raskin y senador Richard Blumenthal lo implementa e prohibicion constitucional riba pagonan, cual ta prohibi e presidente acepta regalo y placa di afo sin permiso di Congreso. Democraatnan ta bisa cu Trump a ignora e clausula como presidente mirando cu oficialnan di afo a bishita su hotel- y propiedadnan.
"Aunke nos no tabatin mester di desaroya un makinaria legislativo pa implementa e Clausula di Pago pa mas cu dos siglo, awo e congreso mester implementa un ley pa preveni e presidente explota e presidencia pa auto-rikesa por medio di bende nos gobierno pa estadonan di afo," Rasking a bisa den un declaracion diamars.
E legislacion probablemente no lo avansa den e congreso, particularmente den e House, cual republicanonan ta controla. Pero democraatnan ta bisa cu reforma ta necesario despues cu un investigacion largo pa nan House Oversight Committee a descubri cu e negoshinan di Trump a ricibi casi 8 miyon dollar for di gobiernonan di afo durante su presidencia.
El a subraya con gobiernonan di afo y nan entidadnan a aloca miyones den varios propiedad di Trump, incluyendo e Trump International Hotels na Washington y Las Vegas, como tambe dos propiedad di Trump na New York. Esnan cu a paga ta inclui China y Saudi Arabia, como tambe y e Republica di Congo, entre otro.
E rapport ta bisa cu e gobierno Chines a haci e pago mas grandi na e interesnan di Trump su negoshinan priva via varios institucion financiero, algun di cual tabata bao investigacion pa e Departamento di Husticia mientras Trump tabata presidente. Saudi Arabia tambe a ser cita como un di e participantenan cu a aloca shen miles di dollar den propiedadnan di Trump rond di e tempo cu e ex-presidente a firma un trato di arma cu e gobierno di Saudi cu un balor mas di 100 miyon dollar.

E rapport di 156 pagina a provee loke democraatnan ta bisa ta evidencia concreto di actividad inadecua pa Trump. Republicanonan inexitosamente a purba acusa Joe Biden di actividadnan asina como parti di nan cuestionamento pa un proceso di destitucion.
Legisladonan republicano a insisti cu e famia di e presidente actual a conduci actividadnan di comercio den nomber di Biden, por medio di conecta varios reunion telefonico of personal entre Biden, ora e tabata vice-presidente of no den oficina, y su yiu homber Hunter Biden y su asociadonan empresario.
Sinembargo, republicanonan no por a produci evidencia cu ta mustra cu Joe Biden tabata directamente envolvi of a beneficia for di e negoshinan di su famia den oficina publico.
Abogadonan di etica gubernamental a condena e decision di Trump pa keda envolvi den su imperio empresario despues di a ser inaugura como presidente, bisando cu e decision a habri caminda pa hende cu kier influencia politica di Merca apoya e ex-presidente.

Como respuesta, Trump y su equipo legal a insisti cu criticonan ta mal interpretando e clausulanan di pago, bisando cu e enmarcadornan di e constitucion no tabatin tin e intencion pa e clausulanan cubri transaccion cu balor husto entre negoshi y su clientenan, manera ofreciendo un camber di hotel pa pago.
E legislacion lo prohibi specificamente oficialnan federal—e presidente, vice-presidente, miembro di gabinete, miembronan di congreso y otro oficialnan senior—acepta pagonan de futuro mientras nan ta den oficina y pa dos aña despues di sali for di oficina sin obtene e permiso di e congreso prome. E tambe lo expande pa inclui placa y regalo directamente of indirectamente for di miembronan di famianan real y companianan controla pa estado.
Pa mantene bista di cualkier conflicto, e legislacion lo rekeri oficialnan federal di awo pa dilanti pa inclui cualkier pagonan di afo cu nan a ricibi riba nan formulario anual di divulgacion di etica.

ARUBA VANDAAG®
Zaterdag 25 mei 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Aruba en Nederland bereiken akkoord over hybride Rijkswet

Pagina 3

Uitspraak in zaak tegen Alberto Groeneveldt voor het mishandelen van Khaleesi

Pagina 4

Staatssecretaris van Huffelen bezoekt Aruba op 27 mei

Pagina 7

Minister van Economische Zaken Geoffrey Wever

Geen bevoegdheid om AFTA te sturen, CUA kan klachten indienen voor onderzoek

Op 18 mei uitten de Vereniging van Winkeliers hun bezorgdheid over de Aruba Fair Trade Authority (AFTA) tijdens een persconferentie, waarin ze benadrukten dat "de overheid niet kan concurreren met de private sector en prijzen in de handel mag bepalen." Minister van Economische Zaken gaf echter aan dat CUA een klacht kan indienen bij AFTA om een onderzoek te starten.

"Als twee bedrijven in Aruba een hoge prijs afspreken omdat zij alleen een product verkopen, dan mag dat niet. Dit is iets waarvoor AFTA is opgericht om te controleren, en het is goed voor de gemeenschap. Maar voor wie geldt dit? Het geldt niet alleen voor alle winkeliers in Aruba, maar ook voor de overheidsbedrijven," zei Frans Ponson, voorzitter van de Vereniging van Winkeliers (CUA).

Daarnaast merkte Ponson ook op dat "voordat je de handel betreedt en gaat bepalen of de winkeliers verkeerd handelen, moet je eerst naar je eigen sector kijken, namelijk de overheid. Laten we beginnen met SETAR, die eigenaar is van Telearuba, en kabeldiensten, en private bedrijven die ze overnemen, zoals het grote IT-bedrijf ITP Caribbean. Ze investeren in camera's, en nu heb je een openbare aanbesteding waarin SETAR concurreert met de handelaren die camera's verkopen. Ze kopen alle lokale bedrijven op, wat oneerlijk is," verzekerde hij.

Daarom had minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling, Geoffrey Wever, onlangs een vergadering met AFTA om te praten over verschillende onderwerpen, waaronder het functioneren van AFTA en de uitbreiding van hun juridische kader om consumentenbescherming op te nemen, waarbij de wet bijna klaar is zodat zij hier ook op kunnen acteren.

Betreffende het onderwerp van de Vereniging van Winkeliers (CUA)

Minister Wever benadrukte dat AFTA een juridische entiteit is die op afstand van de overheid staat. "Ik, als minister van Economie, ben verantwoordelijk voor AFTA, maar ik heb niet de bevoegdheid om hen te vertellen wat ze wel en niet moeten doen. Ze doen hun eigen onderzoek naar kartelvorming, misbruik van marktmacht, en kunnen bedrijven onderzoeken die mogelijk de concurrentiewetgeving in Aruba overtreden. Wanneer ze een onderzoek starten, kunnen ze handelen volgens de juridische instrumenten die ze hebben," verzekerde hij.

Het is een juridisch systeem, maar in dit geval is de macht van de minister beperkt. Ze hebben AFTA versterkt en gezorgd voor een juridisch kader, hebben hen ingesteld, en we zorgen ervoor dat ze de fondsen hebben om te opereren en bepaalde autoriteit hebben die de minister niet kan uitoefenen omdat hun werkwijze volledig onafhankelijk is. Bijvoorbeeld, "in dit specifieke geval had de heer Ponson veel kritiek op de werking van SETAR en beweerde dat er een discrepantie was tussen AFTA en SETAR. Ik moet zeggen dat AFTA ook de bevoegdheid heeft om daar een onderzoek naar te doen. Als de klacht van de heer Ponson geldig is, kunnen ze een klacht indienen bij AFTA, die dan een onderzoek kan starten."

Daarnaast gaf minister Wever aan dat sinds de oprichting van AFTA veel klachten zijn ingediend door bedrijven en burgers die vinden dat er bedrijven zijn die de concurrentieregels overtreden. AFTA moet dan beslissen welk bedrijf als eerste wordt onderzocht en waar de prioriteiten liggen.

"Als de beweringen van de heer Ponson kloppen, kan hij of zijn organisatie een klacht indienen en AFTA moet onderzoeken. Als ze op een gegeven moment SETAR moeten onderzoeken, kan ik als minister niet ingrijpen, ik mag niet ingrijpen. Als ik bijvoorbeeld het bestuur zou vragen om SETAR niet te onderzoeken, moeten ze mijn verzoek niet opvolgen omdat de wet mij die bevoegdheid niet geeft; zij hebben de bevoegdheid om te beslissen wie en hoe ze onderzoeken," verklaarde minister Wever.

Voor minister Wever is dit een "game changer" omdat in landen over de hele wereld, wanneer ze een concurrentieautoriteit invoeren, het resultaat altijd is dat de prijzen dalen, de serviceniveaus stijgen en de innovatie toeneemt. Dit traject heeft zich ook in Nederland voltrokken in alle sectoren en het is iets succesvols. "En ik geloof dat de bewustwording bij de zakelijke gemeenschap plaatsvindt; het is niet iets wat van vandaag op morgen kan gebeuren, het is een proces."

Tijdens een recent symposium van AFTA, waar ze probeerden meer bewustzijn te creëren, werd benadrukt: "Dit is iets wat ze doen en we hebben dit onderwerp ook aangekaart tijdens een vergadering. Het zou goed zijn om meer bewustzijn te creëren, zodat ze wat meer aanwezig kunnen zijn. Hoewel ze een PR-campagne hebben, denk ik dat ze het tempo moeten verhogen zodat de gemeenschap beter begrijpt hoe AFTA is georganiseerd."

AFTA werd ingesteld door minister Wever en werd operationeel op 1 januari 2024 met als doel eerlijke concurrentie tussen bedrijven te bevorderen en economische ontwikkeling te garanderen. Het stelt regels vast met betrekking tot afspraken die de concurrentie beperken (mededingingsafspraken) en machtsposities, en stelt ook regels op voor toezicht op bedrijfsconcentraties.

De mededingingsverordening trad ook in werking op 1 januari 2024. Het is bijvoorbeeld verboden om kartels of andere afspraken tussen handelaren te hebben die eerlijke concurrentie schaden. Bovendien opereert AFTA als een entiteit die onafhankelijk is van de regering van Aruba, met haar eigen bevoegdheden en instrumenten om te handelen. Volgens de informatie is AFTA verantwoordelijk voor het stimuleren van eerlijke concurrentie op de markt, maar zal ook bijdragen aan het beschermen van consumenten tegen oneerlijke handelspraktijken en hen voorlichten over hun rechten. Het is de bedoeling dat AFTA tegen 2025 de extra verantwoordelijkheid heeft om toezicht te houden en voorlichting te geven op het gebied van consumentenbescherming.

Het bestuur van AFTA bestaat uit de heer Roly Sint Jago als voorzitter, de heer M. Snoep en de heer M. Visser als leden. De heer Snoep is ook voorzitter van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) in Nederland.

Aruba en Nederland bereiken akkoord over hybride Rijkswet

Gisteren ochtend tijdens een buitengewone persconferentie kondigden premier Evelyn Wever-Croes en vicepremier Ursell Arends aan dat de regering van Aruba en Nederland een akkoord hebben bereikt over een hybride Rijkswet.

De premier legde uit dat na intensieve onderhandelingen beide regeringen akkoord zijn gegaan met een hybride Rijkswet, zoals Aruba had gevraagd. Dit betekent dat in de Rijkswet de definitie van de normen wordt geregeld, terwijl de financiële normen op dezelfde manier worden geregeld in de lokale wet (LAft) zoals ze momenteel in de LAft zijn opgenomen.

Ze gaf aan dat de Rijkswet onder andere de onderwerpen financiële supervisie en CAft, escalatie in geval van een geschil en de mogelijkheid voor Aruba om weer PPP-projecten (Publiek-Private Samenwerkingen) uit te voeren, zou bevatten. Dit laatste is sinds 2017 verboden voor Aruba, maar wordt onder strikte voorwaarden weer mogelijk. De Rijkswet zal ook een regeling bevatten voor hoe men uit de Rijkswet kan stappen (exit bepaling).

Deze Rijkswet moet vóór 1 mei 2025 aan de Parlementen worden voorgelegd.

Voordelen voor Aruba

Wat betreft wat Aruba in ruil voor deze overeenkomst krijgt, legde de premier uit dat Aruba, zoals gevraagd tijdens de onderhandelingen van de afgelopen weken, verschillende financiële voordelen ontvangt. Een van de voordelen is een lagere rente op de COVID-lening. Zoals bekend, is de rente op deze lening 6,9%, en op het moment van ondertekening van deze overeenkomst daalt de rente naar 5,1%, wat Aruba dit jaar al een extra financiële ruimte van 16 miljoen florin oplevert.

Een tweede financieel voordeel is dat zodra de Rijkswet klaar is, de rente nog verder zal dalen tot ongeveer 3,4%.

Een ander financieel voordeel, en een belangrijk punt volgens de premier, is dat Nederland ook de bestaande schulden zal herfinancieren. De bestaande externe schuld, die is verdubbeld onder de vorige regering en waarvoor momenteel tussen de 6% en 7% rente wordt betaald, zal na herfinanciering ook dalen naar 3,4%.

Een ander belangrijk punt dat de premier benadrukte, is dat Aruba heeft afgesproken dat de financiële normen zullen worden aangepast om deze flexibeler te maken, zodat Aruba de nodige investeringen kan doen. Als voorbeeld gaf ze dat Aruba een nieuwe gevangenis nodig heeft, maar dit momenteel niet kan financieren vanwege de strikte financiële normen. "Nederland is akkoord gegaan om deze normen aan te passen zodat wij kunnen investeren en ook sociaal-economisch kunnen groeien," benadrukte ze.

De premier benadrukte dat deze overeenkomst in lijn is met de moties van zowel de Tweede Kamer van Nederland, wat volgens haar minder relevant is voor de regering van Aruba, als met de motie van het Parlement van Aruba van augustus en september waarin de regering werd gevraagd om de onderhandelingen voort te zetten met inachtneming van bepaalde aspecten.

Ze gaf aan dat het parlement gisteren ook werd geïnformeerd over deze overeenkomst, die een overeenkomst tussen de regeringen is. Dit neemt niet weg dat het parlement een belangrijke rol heeft, zij het niet direct in deze overeenkomst, maar wel wanneer de Rijkswet moet worden gepresenteerd.

Wat er nu gaat gebeuren

Over wat er vervolgens gaat gebeuren, gaf Wever-Croes aan dat de volgende stap is dat de overeenkomst moet worden ondertekend. Na ondertekening van de overeenkomst daalt de rente op de COVID-lening onmiddellijk van 6,9% naar 5,1%, wat zoals eerder vermeld Aruba dit jaar al 16 miljoen florin aan extra financiële ruimte oplevert.

Ze benadrukte dat wat er ook zal gebeuren is dat de RAft wordt ingetrokken en dat er dan wordt begonnen met de details die in de Rijkswet zijn genoemd, die vóór 1 mei 2025 aan de respectieve parlementen moeten worden voorgelegd.

De premier voegde eraan toe dat in dit proces ook rekening wordt gehouden met de regels die het parlement heeft opgesteld bij het werken aan de consensus-Rijkswet. Ze legde uit dat het parlement heeft aangegeven dat ze niet alleen bij het eindresultaat betrokken willen zijn, maar ook tijdens het hele traject.

Wat gebeurt er nadat de Rijkswet is goedgekeurd?

Op het moment dat de Rijkswet aan de parlementen wordt voorgelegd en beide parlementen, van Nederland en Aruba, deze goedkeuren, zal de rente op de COVID-lening, zoals de premier benadrukte, verder dalen naar het niveau dat Nederland betaalt plus een opslag van 0,2%. Dat zou, volgens de huidige marktsituatie, 3,4% zijn.

De premier benadrukte dat dit de beste overeenkomst is die haar kabinet kon bereiken, omdat Nederland anders geen cent van de rente zou verlagen als de regering geen vorm van Rijkswet zou goedkeuren.

Ze benadrukte dat wat betreft de kwijtschelding, zoals Nederland aan Curaçao en Sint Maarten heeft gegeven, ze dit punt meerdere keren hebben proberen aan te kaarten, maar Nederland wilde hier niet over praten. "Het blijft op tafel en in de toekomst kan het weer naar voren worden gebracht, maar op dit moment maakt het geen deel uit van deze overeenkomst omdat Nederland het simpelweg niet wilde," zei ze.

De premier voegde toe dat er ook het thema autonomie is en dat velen zouden kunnen denken dat deze overeenkomst de autonomie van Aruba inperkt. Ze benadrukte dat Aruba zijn "financiële autonomie, waar we Nederland controle hebben gegeven, al in 2014 heeft opgegeven toen Mike Eman een Koninklijk Besluit kreeg en in 2015 toen de LAft werd ingevoerd... Ik zie dit als een middel om onze autonomie terug te krijgen."

Wat betreft de 16 miljoen florin die nu beschikbaar komt bij ondertekening van deze overeenkomst en de directe verlaging van de rente op de COVID-lening, legde de premier uit dat dit een nieuwe overeenkomst is en dat er nog niet is nagedacht over wat het lot van deze 16 miljoen florin zal zijn.

Minister Ursell Arends merkte op dat de 16 miljoen florin en elke besparing die Aruba behaalt eerlijk verdeeld zal worden onder de meest kwetsbare personen in de gemeenschap. "Er zijn meer dan 25.000 ouderen die deel uitmaken van onze gemeenschap en ook hun eerlijk aandeel van wat ons eiland produceert moeten krijgen," benadrukte hij.

Over de personeelskosten, aangezien dit een voorwaarde is voor CAft en in het Landspakket, vroeg Bon Dia Aruba de premier of dit een voorwaarde is in de overeenkomst of dat het geen deel uitmaakt van deze overeenkomst.

De premier legde uit dat dit geen onderdeel is van de huidige overeenkomst, maar dat het wel onderdeel zal zijn van het traject om te bepalen wat in de Rijkswet zal worden opgenomen. Ze gaf aan dat ze wachten op het IMF om de normen te herzien en het IMF zal terugkomen om te zeggen of de norm voor personeelskosten, die momenteel maximaal 10% van de begroting is, goed is of moet worden aangepast. Na de herziening door het IMF zal het onderwerp personeelskosten terugkomen in de Rijkswet.

Bestaande en nieuwe infrastructuur... Wie mag dat betalen...?

Onze infrastructuur staat momenteel in menigerlei opzicht onder druk. Het is duidelijk dat de huidige crisis in de stroomvoorziening te wijten is aan achterstallig onderhoud. Wiens schuld dat is en hoe het opgelost moet worden is maar één kant van het infrastructuurverhaal. De andere kant is dat de infrastructuur voor de toekomst ook een probleem vormt.

Wat het gebrek aan gedegen onderhoud betreft is de situatie nogal duidelijk: de staatsonderneming die hiervoor verantwoordelijk is heeft niet tijdig gezorgd voor de uitvoering van een deugdelijk onderhoudsplan. Of dit nu komt doordat men niet op tijd de beschikking had over de noodzakelijke middelen of dat men niet tijdig met dit proces was begonnen, dat maakt in principe niets uit; het bestuur van de onderneming is verantwoordelijk voor het op tijd en deugdelijk uitvoeren van die taken. Betekent dit dan dat er consequenties zullen zijn voor genoemd management? Waarschijnlijk niet, onder andere niet omdat hoe meer onrust ontstaat bij het vervangen van het management, hoe meer dit negatief overkomt voor het beleid van de betrokken bewindsman.

Uiteindelijk is hij degene die de verantwoordelijkheid draagt voor wat er nu gaande is. We hebben kennis kunnen nemen van een aantal ferme uitspraken van zijn kant in de publiciteit, maar dat verandert natuurlijk niets aan de situatie waarin de bevolking verkeert. Het is wel vreemd dat met duidelijk zoveel onmacht om op te treden er tot nu toe geen initiatief te bespeuren valt van de oppositie om de minister uit te nodigen om tekst en uitleg te komen geven over zijn falend beleid. Hier en daar wat kritiek uiten op sociale media is wat anders dan de correcte weg bewandelen en verantwoording te eisen daar waar dit gedaan moet worden. Bovendien dient bij een dergelijke interpellatie tot de kern van de zaak worden doorgedrongen: eisen dat inzage wordt verleend in de plannen voor investeringen in onderhoud en uitbreiding van het distributienet. En, zoals vermeld in een eerder redactioneel commentaar, de vraag stellen hoe een directie van Elmar NV zaken moet besturen, als de directie van moederbedrijf Utilities elke uitgave van boven de Afl. 200.000 goed moet keuren. Indien men, om een kennelijk politiek ingegeven controle te handhaven, de bewegingsvrijheid van de Elmar-directie zo beperkt, vindt men het dan gek dat er niets gebeurt?

Om de zaak nog erger te maken hebben we gemerkt dat bij de producent van de elektriciteit zaken ook niet goed lopen, met ook duidelijke signalen van gebrek aan afdoende onderhoud. Met het begin van de warmste tijd van het jaar aanstaande lijkt dit catastrofaal te worden als er niet snel actie komt; Aruba kan dan kennis maken met het ergste jaar in de laatste decennia waar het stroomuitval betreft.

Maar dat is nog maar het aspect van achterstallig onderhoud in het distributienetwerk. Er zijn andere uitdagingen op komst die hoge investeringskosten met zich meebrengen die uiteindelijk door de consument moeten worden betaald. Het zijn de investeringen die gedaan moeten worden met het oog op de toekomst, die in de uiteindelijke rekening terecht zullen komen die de consument gepresenteerd krijgt. In de afgelopen week heeft dit medium in een artikel verslag gedaan van de investering die gedaan zal moeten worden in de afvoer van afvalwater vanuit het nieuwe hotel in Sero Colorado naar de waterzuiveringsinstallatie in Zeewijk, dichtbij San Nicolas. Een project van zeker Afl. 4 miljoen, dat zoals het er nu naar uitziet, die door de gemeenschap moet worden opgehoest. Hierdoor worden we eraan herinnerd dat er nog meer van dergelijke gevallen zijn. Bijvoorbeeld, wie gaat de infrastructuur betalen onder het hotelproject te Isla di Oro, middenin het enige mangrovebos dat Aruba nog rijk is? Hier moet nogal wat gegraven worden voor de aanleg van toevoer- en afvoerleidingen voor allerlei voorzieningen, inclusief de afvoer van afvalwater.

Dit brengt ons op een meer algemeen vraagstuk, dat zeker ook de verantwoordelijkheid is van onze politici aan beide zijden in het parlement, namelijk of bij de evaluatie en uitgifte van domeingrond en van bouwvergunningen ook wordt bekeken of al is begroot wat deze infrastructuur gaat kosten en nog belangrijker, wie dit gaat betalen, wij of de projectontwikkelaar? In dezelfde zin kunnen we verwijzen naar de mogelijke gaspijpleiding die aangelegd moet worden tussen San Nicolas en Barcadera, die mogelijk ook voor onze rekening komt. Het sprookje luidt dat de verkoop van (bunker)gas aan het scheepvaartverkeer zal bijdragen aan de rentabiliteit van het gasproject, maar een beetje realistische economische analyse in onze regio zal aantonen dat dit in de verste verte geen mogelijkheid is.

Het algemene probleem in dit soort kwesties is dat de politieke drang om hoe dan ook investeerders binnen te halen ertoe leidt dat men vergeet, of veinst te vergeten, dat dit niet zonder kosten voor de gemeenschap gaat. Al decennialang moeten we leven met de realiteit dat welk bezwaar ook tegen een negatieve kant van een toeristisch project direct kan rekenen op een frontale aanval, de beschuldiging dat men 'tegen de vooruitgang van onze gemeenschap' zou zijn. Wat een groot deel van deze politici kennelijk niet zien is dat we hier ook te maken hebben met een 'wet van verminderende opbrengsten': hoe meer hotels je bouwt, hoe minder de opbrengst wordt en hoe groter de nadelen. Die nadelen hebben niets van doen met eventuele protesten vanuit de bevolking, van mensen die inzien dat er een gevaar dreigt dat vele politici weigeren te zien; het is simpelweg een wetenschappelijk onderbouwde constatering. De kosten die samenhangen met al die economische activiteiten zijn zich nu aan het ophopen, waarbij de portemonnee van de burger kennelijk als sluitpost moet dienen in deze 'vertrouwelijke politieke begroting'. 'Business as usual'?

Uitspraak in zaak tegen Alberto Groeneveldt voor het mishandelen van Khaleesi

Deze week vond in de rechtbank van eerste aanleg de zaak tegen Alberto Groeneveldt plaats, die werd beschuldigd en veroordeeld voor opzettelijke verwaarlozing van een dier tot 60 uur gemeenschapsdienst, waarvan 20 voorwaardelijk, en een boete van 750 florin.

Groeneveldt verzekerde de rechter dat hij erg verdrietig was over wat er met zijn huisdier was gebeurd en dat hij altijd van dieren hield. Toen de rechter vroeg of het normaal was dat het dier aan de ketting lag, zei Groeneveldt dat zijn honden normaal gesproken los waren en dat hij ze niet aan de ketting legde. Groeneveldt bleef volhouden dat hoewel hij verantwoordelijk was voor Khaleesi, hij niet wist wat er was gebeurd, wie de ketting om de nek van Khaleesi had gedaan, of dat Khaleesi in slechte staat verkeerde.

Tijdens de behandeling van de zaak kwam ook ter sprake dat de puppies die samen met Khaleesi waren gered, de pups van Khaleesi, in goede staat verkeerden; iets wat Luna Foundation en Crijojo Trappers meteen ontkenden in een verklaring voor de rechtbank, waarin ze aangaven dat ze foto's hadden waarop te zien was hoe ze in een staat van ondervoeding verkeerden.

Tijdens zijn verklaringen toonde Groeneveldt zich rustig en kalm. Zijn emoties kwamen echter uiteindelijk naar voren toen hij de rechter vertelde over de gevolgen die hij heeft ondervonden sinds de zaak bekend werd. Hij vertelde hoe al zijn contracten waren geannuleerd, hij zijn lidmaatschap bij verschillende organisaties had verloren, en zelfs een toegangsverbod had gekregen tot bepaalde plaatsen. Ook benadrukte hij de bedreigingen en negativiteit die hij via sociale media had ontvangen.

Intussen betoogde de verdediging van Groeneveldt, advocaat Desiree Croes, dat Groeneveldt niet nalatig was omdat hij twee maanden voor de redding van Khaleesi contact had opgenomen met een stichting om hulp te vragen, omdat hij zijn dieren niet goed kon verzorgen. Echter, de stichting kon de honden destijds niet meenemen omdat ze geen plaats hadden om ze te plaatsen. Daarom beschuldigde Croes de "Luna Foundation van medeschuldigheid omdat ze het dier niet zijn gaan halen" toen Groeneveldt om hulp vroeg. Dit standpunt zorgde voor opschudding onder de aanwezigen in de zaal.

De officier van justitie heeft als straf 60 dagen gemeenschapsdienst of 30 dagen in KIA gevraagd, omdat niet bewezen kon worden dat Groeneveldt de bedoeling had Khaleesi te laten sterven, en ook rekening houdend met het feit dat dit zijn eerste straf is. Ook heeft de rechter rekening gehouden met het feit dat Groeneveldt al heeft geleden onder de gevolgen van de dood van Khaleesi in de gemeenschap. De uitspraak van de rechter in deze zaak is 60 uur gemeenschapsdienst waarvan 20 voorwaardelijk plus een boete van 750 florin.

Eerlijke concurrentie en de overheid... Als monopolist...

Met belangstelling hebben we het verslag gevolgd van de persconferentie van de ondernemersorganisatie Comerciantenan Uni met betrekking tot het monopolie van Land Aruba in verschillende sectoren, terwijl men anderzijds komt met een toezichtautoriteit (AFTA) om eerlijke concurrentie te stimuleren in de privé sector.

Hierbij wordt door de werkgeversorganisatie naar voren gebracht dat de unieke positie die staatsbedrijven innemen met zich mee zou moeten brengen dat dit de eerste taak zou moeten zijn waar de nieuwe autoriteit zich op zou moeten richten. Dit vooral omdat die monopolies doen wat de andere bedrijven in de privé sector net niet mogen doen.

Het moet gezegd worden dat veel wat tijdens die persconferentie naar voren is gebracht waardevol is, maar wel in aanmerking nemend dat niet alle gevallen van monopolie bij staatsondernemingen van dezelfde aard zijn, zoals bijvoorbeeld in het geval van de productie van water en elektriciteit. Niet dat die twee sectoren noodzakelijkerwijs in alle opzichten te vergelijken zijn qua noodzaak om de productie en/of distributie in één hand te houden, maar om ons niet te verliezen in een hoop details beperken we ons hier tot het geval van de telecommunicatie, zoals door de werkgeversorganisatie als voorbeeld genoemd.

De kritiek van genoemde werkgeversorganisatie richtte zich dus vooral op de staatsonderneming voor de telecommunicatie Setar NV, naar we aannemen vooral ook omdat dit het beste voorbeeld is van de bescherming van een bijna volledige monopolie waarvoor geen rechtvaardiging bestaat. We zouden zelfs de kritiek van genoemde organisatie kunnen uitbreiden door te stellen dat deze staatsonderneming de verdere toegang tot de telecommunicatiemarkt voor andere bedrijven blokkeert, waarmee duidelijk de dienstverlening aan de gemeenschap wordt beperkt. Dit raakt bijvoorbeeld de belangen van de andere onderneming in de telecommunicatiemarkt om een eigen kabelsysteem voor internationale digitale communicatie te brengen, wat niet alleen gunstig zou zijn voor de gemeenschap vanwege een betere prijs op basis van concurrentie, maar ook voordelen kan hebben voor andere bedrijven in de digitale sector door te zorgen voor grotere stabiliteit en zekerheid in de internationale digitale communicatie, met een tweede internationale kabel. De aanwezigheid van meer stabiliteit door een tweede zeekabelverbinding zou kunnen zorgen voor meer digitale ondernemersactiviteiten op het eiland, bijvoorbeeld op het gebied van 'data warehousing'. Men moet niet vergeten dat hierbij zou kunnen worden aangesloten bij andere positieve factoren, zoals de politieke en juridische stabiliteit, naast onze ligging buiten de orkaanzone, aspecten die heel belangrijk zijn in de internationale digitale communicatie. Dit alles is geen werkelijkheid geworden vanwege de beperkte visie vanuit de overheid in dit soort zaken en dat terwijl diezelfde overheid ons doodgooit met propaganda voor 'innovatieve' economische activiteiten waarvan geen enkele tot nu toe levensvatbaar is gebleken.

De strijd van verschillende regeringen van verschillende signatuur om andere concurrenten weg te houden bij Setar was echter niet begonnen bij de komst van Digicel. Voordat zij de strijd aangingen met de overheid hebben we al een hele serie rechtszaken de revue zien passeren waarbij een ander lokaal bedrijf klem werd gereden tussen rechtbank en de bezwaaradvies commissie LAR door gedeeltelijk toe- en afgewezen besluiten, tot men bij gebrek aan financiën de strijd moest staken zonder het nodige pakket vergunningen bij de overheid los te krijgen. Het geval Digicel om hun eigen zeekabel te kunnen exploiteren loopt inmiddels ook ettelijke jaren zonder dat er een eindoplossing in zicht is. Het lijkt erop dat met verschillende kabinetten, van verschillende signatuur, aan het roer het duidelijk de doelstelling is om koste wat kost als enig aandeelhouder van Setar NV het mededingen van welke andere concurrent op deze markt tegen te houden. En dat terwijl verschillende rechtszaken op ditzelfde gebied in Curaçao al duidelijk de jurisprudentie leveren die uiteindelijk niet in het voordeel van de staatsonderneming zal uitvallen.

Een bijkomend aspect van het agressief optreden van Setar NV dat ook werd aangegeven is de drang om andere bedrijven op te kopen in aan telecommunicatie gelieerde sectoren en deze binnen het eigen bedrijf onder te brengen, zoals de aankoop van TeleAruba en het bedrijf dat eigenaar was van het kabeltelevisienetwerk (Cable TV). Het moet gezegd worden dat deze aankopen niet per se gunstig hebben uitgepakt voor Setar zelf noch voor de betrokken bedrijven. Tot op heden is het televisiebedrijf een op sterven na dood geval gebleven, terwijl de aankoop van het kabelnetwerk Setar het probleem bezorgde van nog een koperkabelnetwerk dat onderhouden moet worden, naast het telefoonnetwerk, terwijl beide overbodig worden omdat Setar al bezig is met investeren in het nieuwe glasvezelnetwerk van de toekomst. Wat tot deze situatie heeft geleid is het gebrek aan een duidelijke visie van de overheid waardoor Setar gedwongen is in de genoemde twee netwerken te investeren terwijl de investeringen in het glasvezelnetwerk achterwege blijven. Deze slechte strategische beslissingen zijn voor een deel de verklaring voor de drang om elke poging van de concurrentie om de markt te betreden te frustreren, uit angst dat Setar op den duur het hoofd niet boven water zal weten te houden als men gedwongen wordt in een meer concurrerende bedrijfsklimaat te opereren.

Als klap op de vuurpijl opereren de staatsbedrijven in een klimaat van geheimzinnigheid, opgelegd door de regering, waarbij jaarrekeningen niet worden gepubliceerd zodat het publiek kan zien of de staatsondernemingen, vooral die waarbij vol trots wordt beweerd dat zij 'eigendom van het volk' zijn, verantwoording kunnen afleggen voor de prijzen die worden opgelegd vanwege hun monopolistische positie. WEB Aruba NV is een van de weinige uitzonderingen die hun jaarcijfers publiceren, eigenlijk ook alleen maar vanwege de verplichting opgelegd door een van de financiers van het bedrijf, anders zou ook hier alles in een dikke nevel van geheimhouding zijn gehuld. Maar ook hier loopt niet alles zoals het hoort want de laatste jaarcijfers die gepubliceerd zijn dateren van 2021.

Er zijn nog verschillende andere voorbeelden te noemen van bedrijven die een aanzienlijke invloed hebben op de prijzen die de consument uiteindelijk moet betalen. Denk bijvoorbeeld aan Refineria di Aruba NV, die de olieproducten invoert, zonder enige verklaring hoeveel geld aan dividend wordt uitgekeerd aan het Land en hoeveel wordt uitgegeven aan bedrijfskosten, waaronder salarissen. Ook hebben we een bedrijf dat de havens beheert, zonder enige duidelijkheid naar het publiek toe. De genoemde ondernemersorganisatie heeft gewoon gelijk dat de mededingingsautoriteit, die moet waken over eerlijke concurrentie, maar moet beginnen bij de staatsondernemingen.

Hebben we leren leven... Met overgewicht en obesitas...?

Hoe dramatisch de recente aankondiging van de resultaten van het onderzoek naar de staat van onze gezondheid ook mag klinken, we blijven toch zitten met onze twijfel of die boodschap, met name over de toename van overgewicht en obesitas, veel indruk zal maken in onze gemeenschap.

Dit omdat we de indruk hebben dat gedurende al die jaren dat we met dit probleem worstelen, men gaandeweg deze situatie is gaan zien als iets wat er nou eenmaal is. We zeggen niet dat dit dan reden moet zijn om dit te aanvaarden, zeker niet vanuit de positie van degenen die verantwoordelijk zijn voor het beleid inzake gezondheid en welzijn voor de hele gemeenschap. Maar, gezien het feit dat de situatie is verslechterd in vergelijking met de eerdere onderzoeken, maakt de eventuele houding om het grote huidige gevaar niet te erkennen het extra moeilijk om zaken kordaat aan te pakken. En dat heeft dan weer gevolgen voor de wijze waarop moet worden opgetreden wil men verbetering zien.

Om de huidige situatie te beoordelen is het belangrijk zicht te krijgen op de cijfers van dit moment, in vergelijking met eerdere onderzoeken, om vast te stellen hoeveel is veranderd en in hoeveel tijd. We gaan daarvoor terug naar het vorige Steps-onderzoek uit 2006, dat voorafging aan het onderzoek dat in 2023 is uitgevoerd en waarvan we nu de eerste globale resultaten hebben kunnen vernemen via de presentatie van de overheid. We doen dit in afwachting van het beschikbaar komen van het gehele onderzoeksrapport om dan een meer omvattend verslag te brengen. In ieder geval is uit het onderzoek van 2023 bekend geworden dat 78% van de onderzoekspopulatie overgewicht vertoont of in de categorie zit die lijdt aan 'obesitas'. Deze laatste categorie blijkt zelfs 48% te zijn van de onderzochte groep. De cijfers van het Steps-2006 onderzoek geven aan dat toen 36,2% als overgewicht werd geregistreerd, terwijl 40,8% werd beschouwd als gevallen van 'obesitas', samen dus 77% van de onderzoekspopulatie. Als we de cijfers correct interpreteren is het gezamenlijke percentage in beperkte mate toegenomen, van 77% naar 78%, maar is er wel een aanzienlijke toename te zien van de categorie 'obesitas', nu bijna 50 procent van de onderzochte respondenten.

Het summiere verslag dat de Arubaanse regering nu heeft uitgebracht geeft niet meer details die vergeleken kunnen worden met het onderzoek van 2006, maar we geven hier toch enkele details die iets meer licht werpen op de verschillen tussen mannen en vrouwen toentertijd. In 2006 bleek obesitas meer een probleem bij de mannen te zijn (46,7%) en in iets mindere mate bij de vrouwen (36,3%). Het huidige gemiddelde voor beide geslachten, 48%, is hoger dan het cijfer voor de mannen in 2006 en veel hoger nog dan dat voor de vrouwen, maar het is zonder nadere gegevens niet te zeggen bij welke groep de grootste toename van obesitas heeft plaatsgevonden. Het kan zijn dat het relatief lage getal voor vrouwen in 2006 (36,3%) aanzienlijk is gestegen, maar het is ook mogelijk dat het aandeel van de mannen verder is gestegen, daarbij zelfs mogelijk over de grens van 50% van de onderzochte groep. We blijven in afwachting van de publicatie van het complete rapport om hierop terug te komen.

Huidige situatie is urgent

In het algemeen is de enige conclusie, als de surveygegevens een representatief beeld van de samenleving geven, dat zowat de helft van de bevolking te lijden heeft van obesitas, wat alleen kan betekenen dat verder tijdverlies niet aanvaardbaar is. De gevolgen van deze gezondheidscrisis, zo zouden wij het noemen, zullen ernstig zijn en dat niet alleen in financiële zin. Dit brengt met zich mee dat er verandering moet komen in het huidige beleid dat onvoldoende blijkt om verschil te maken. Het lijkt ons vooral van primair belang dat ons land de eigen route uitstippelt om de gevaren voor ons geval aan te pakken. Als we kijken naar de doelen voor duurzame ontwikkeling voor 2030 van de Verenigde Naties dan zien we dat de nadruk daarbij vooral wordt gelegd op verschijnselen die bij ons minder spelen, omdat we een behoorlijk goed ontwikkeld gezondheidssysteem hebben waarbij gevaren van overdraagbare ziekten slechts tijdelijk een probleem vormen, zoals bleek tijdens de coronacrisis. Het grote gevaar bij ons komt uit de hoek van niet overdraagbare ziekten die samenhangen met slechte voedingsgewoonten en een zittend leven, hetgeen een grote invloed heeft op de toename van diabetes, hoge bloeddruk, hart- en vaatziekten en kanker.

Het is makkelijk hierover te praten maar als er iets is wat moeilijk te veranderen is dan zijn het wel eetgewoonten. De cultuur van weinig aandacht voor het eten van voldoende groenten en fruit is behoorlijk algemeen, ook onder mensen die op zich voldoende inkomen hebben om deze – dure – levensmiddelen te betalen. Dit geldt des te meer voor mensen met een bescheiden inkomen. Wereldwijd is het effect te zien van slechte voeding, niet van onvoldoende voeding, maar van een slecht dieet met een overdaad aan vet en suiker, wat bijdraagt aan de toename van overgewicht en obesitas zoals dat steeds meer waar te nemen valt. In ieder geval moet er een oplossing komen voor de realiteit dat men van de ene kant kan proberen mensen te leren meer groenten en fruit te eten, maar wat moet men doen met de groep die zich simpelweg deze producten niet kan veroorloven? Dit is niet een probleem dat alleen bij ons bestaat, het komt overal voor; mensen met te weinig inkomen eten gewoon slecht.

De oplossing voor dit urgente probleem, dat grote druk legt onze gezondheidszorg, met de bijkomende kosten, moet van verschillende kanten tegelijk komen. Het is gewoon niet voldoende om alleen maar te rekenen op voorlichting aan het publiek, maar dit moet gecombineerd worden met bijvoorbeeld de algemene invoering van maaltijden op school, met grote nadruk op goede voeding. Het moet mogelijk zijn om te beginnen met de jeugd te beïnvloeden, daar direct de gezinnen te willen bereiken om de eetgewoonten te veranderen heel moeilijk zal blijken. Ook is het belangrijk dat de hele gezondheidszorg opnieuw geprogrammeerd wordt. Velen hebben de ervaring dat zelfs huisartsen en specialisten behoorlijk beperkt blijven in hun adviezen aan patiënten waar het voeding betreft, terwijl zij juist direct te maken krijgen met de verwoestende gevolgen van slechte voeding.

Tenslotte kunnen we overgewicht en obesitas niet als realiteit van het leven aanvaarden, omdat het dodelijk kan zijn... We moeten allemaal een keer uit dit leven vertrekken, maar we moeten toch een aangenamer leven kunnen hebben zonder de desastreuze gevolgen van slechte voedingsgewoonten.

Simon Waslander:

Stappen in de juiste richting: OStad Incubator & ELMAR Financiering van Zonne-energie

In veel artikelen heb ik mezelf zeer kritisch geuit over onze regering, maar op hetzelfde moment, wanneer goede dingen gebeuren, moet daar ook positieve aandacht aan worden besteed. Deze week hebben we twee persconferenties gezien, die van Minister Glenbert Croes en Minister Geoffrey Wever, waarin de ministers de volgende aankondigingen deden. Met betrekking tot het energiebeleid, wordt er gekeken naar mogelijke financiering van zonnepanelen via ELMAR.

Het andere nieuws was dat Oranjestad zijn eigen Incubator zal hebben, genaamd "OStad Incubator", met de bijdrage van de Universiteit van Aruba en een netwerk van partners, waaronder de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba. Beide initiatieven zijn van onschatbare waarde voor Aruba als ze daadwerkelijk worden uitgevoerd zoals beloofd.

OStad Incubator: In dit initiatief zullen ondernemers ondersteuning krijgen bij mentorschap, werkruimte bij Impact Hub, netwerken, validatie van hun businessmodel en zelfs financieringsmogelijkheden. Dit concept verdient lof en ik ben blij dat het Ministerie van Economische Zaken eindelijk mijn ideeën serieus heeft genomen en een dergelijk concept op Aruba lanceert.

Het enige advies dat ik zou willen geven is om de focus te leggen op ondernemerschap op het gebied van Kunstmatige Intelligentie (AI), Zonne-energie en Landbouw. Wat betreft AI, Aruba heeft dringend behoefte aan een goed Papiaments naar Engels vertaalsysteem. Als we deze tool tot onze beschikking hebben, kunnen we de deur openen naar het gebruik van alle krachtige open-source AI-modellen waarover ik meerdere malen heb geschreven. Dit zou de praktijk van wetgeving, geneeskunde, advies en meer op ons eiland revolutionair kunnen veranderen. Dus dit moet zeker een aandachtspunt zijn.

Op de tweede plaats het stimuleren van ondernemerschap in de landbouw en geavanceerde zonne-energie met mogelijkheden voor innovatieve bedrijfsmodellen, het gebruik van nieuwe technologieën zoals AI, slimme materialen, speciaal glas, geavanceerde hydrocultuur en nog veel meer.

Al deze innovaties kunnen de kosten van levensonderhoud op Aruba verlagen en tegelijkertijd inkomen en werkgelegenheid creëren voor zowel individuen als de overheid. Dus als OStad Incubator goed wordt beheerd, kan dit iets heel moois betekenen voor Aruba
.
Financiering voor Zonne-energie: Tijdens de persconferentie over de recente stroomuitval, gaf Minister van Energie, Croes, aan dat hij ELMAR N.V. had gevraagd naar de mogelijkheid om de "Bank voor Arubaanse burgers die zonnepanelen willen installeren" te worden. Zoals ik meerdere keren heb geschreven, ben ik erg blij dat er eindelijk beweging is in een positieve richting.

Met de meest recente gegevens heeft de installatie van zonnepanelen op een woonhuis een jaarlijks rendement van 35%, dus binnen minder dan 3 jaar zou de investering zichzelf terugbetalen. Dit zou Aruba minder afhankelijk maken van de import van stookolie en zou helpen bij de monetaire/reservebalansen van Aruba.
Wat ik zou willen bijdragen aan dit concept, als het daadwerkelijk de follow-through krijgt zoals beloofd, is om het financieringssysteem van "DUO/IBG" in Nederland te gebruiken zoals dat voor onderwijs wordt gebruikt.

Een lening met een rente van 0% of zeer laag, die in 35 jaar kan worden terugbetaald. Het is nog belangrijker als een exstudent in financiële problemen komt en zijn DUO-betalingen niet kan doen voor dat jaar. Dus het is geen lening met zeer hoge voorwaarden die in dit geval slecht zou kunnen uitpakken voor de huiseigenaar. In het geval van zonne-energie zou bijvoorbeeld een lening met een rente van 0% en die in 20 jaar kan worden terugbetaald mogelijk zijn. ELMAR N.V. kan winst maken door de overtollige energie die wordt opgewekt te kopen tegen een aantrekkelijk tarief voor het betreffende elektriciteitsbedrijf.

Op deze manier wordt de hele bevolking van Aruba in staat gesteld om mini-"generatoren" van elektriciteit te worden. Ook als laatste punt komt het subsidiëren van mensen die energiezuinige airconditioners installeren en komen er concepten die energiebesparing mogelijk maken.

Kortom, we zien bewegingen die zeer positief kunnen uitpakken voor Aruba. Maar hierbij moeten we kijken of het beheer van deze voorbeeldconcepten goed is en dat het niet alleen gaat om beloften en persconferenties, maar ook om opvolging en daadwerkelijke actie.

Staatssecretaris van Huffelen bezoekt Aruba op 27 mei en zal onder andere de LGBTQ+ gemeenschap ontmoeten

Zondag 26 mei vertrekt Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties en Digitalisering, Alexandra van Huffelen, voor een reis naar de Nederlandse Caribische eilanden en zal Aruba, Bonaire, Statia, Saba en Sint Maarten bezoeken.

Volgens het lokale nieuws, Noticia Cla, begint Staatssecretaris van Huffelen haar bezoek op Aruba op 27 mei. Dit bezoek, waarschijnlijk haar laatste werkbezoek aan de eilanden, vindt plaats in het kader van de Gouverneursconferentie op Aruba, de sluiting van een bestuursakkoord op Bonaire en de officiële opening van een woningbouwproject op Saba.

Het nieuwsportaal meldt dat op de agenda van de Staatssecretaris voor haar bezoek aan Aruba een gesprek staat met leden van de LGBTQ+ gemeenschap van Aruba. Dit vindt plaats in dezelfde week dat de Hoge Raad in Den Haag zijn definitieve uitspraak moet doen in de zaak van de openstelling van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht op Aruba en Curaçao.
Naast dit gesprek zal de Staatssecretaris op Aruba deelnemen aan de conferentie met de drie gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit is een reguliere conferentie die formeel is opgenomen in het Reglement voor de Gouverneurs.

Tijdens haar bezoek aan Aruba zal Staatssecretaris van Huffelen ook de Universiteit van Aruba bezoeken, waar zij een rondleiding krijgt door het gebouw van het Maria Convent op de UA-campus, dat onlangs zijn officiële opening vierde na een renovatieproces.
Zoals bekend is de renovatie van het Maria Convent gebouw te danken aan een bijdrage van meer dan zeven miljoen euro die Aruba ontving van de Europese Unie om het historische gebouw te transformeren in een faciliteit voor de studenten van de STEM-faculteit van de Universiteit van Aruba.

Staatssecretaris van Huffelen zal ook kennismaken met de nieuwe procureur-generaal van het Openbaar Ministerie van Aruba.

Tijdens deze reis naar de Nederlandse Caribische eilanden zal de Staatssecretaris Curaçao niet bezoeken, wat zij van plan was te doen in juni, maar het is niet zeker of dat zal lukken vanwege tijdgebrek en andere lopende verplichtingen.

Lichaamsdelen gevonden in verlaten huis in Ser'i Kandela

(CuraçaoChronicle) – Deze week stuurde de politie verschillende eenheden naar Ser'i Kandela na de ontdekking van menselijke resten. Initieel informatie wijst erop dat een hoofd en delen van een lichaam verspreid werden aangetroffen.

Rond vijf uur 's middags op donderdag, ontving het politiecentrum een melding van lichaamsdelen gevonden op Kaya Sobrekama in Ser'i Kandela. Bij onderzoek ter plaatse bleek dat een voorbijganger meerdere menselijke lichaamsdelen, waaronder een hoofd, had ontdekt in een verlaten huis.

Een forensisch arts was ook ter plaatse aanwezig. Op bevel van de openbare aanklager werden de lichaamsdelen in beslag genomen voor verder onderzoek. Of hier sprake is van een misdrijf kan nog niet worden geconcludeerd.

De politie kan pas de identiteit van de persoon bevestigen na het onderzoek. Wel is bekend dat een persoon sinds 9 mei wordt vermist en dat er een grote zoekoperatie heeft plaatsgevonden in het gebied van Hato en Souax.

Een speciaal team van Cusar Caribbean Urban Search and Rescue, samen met de politie en andere individuen, heeft twee dagen gezocht zonder de vermiste persoon te vinden. Echter, een paar dagen later werd de vermiste persoon opnieuw gezien in de buurt van Souax.

Gouverneur Baly ratificeert ontbindingsbesluit en begint consultaties over haalbaarheid nieuwe regeringsvorming

(TheDailyHerald) – Gouverneur Ajamu Baly heeft het ontwerpbesluit tot ontbinding van het parlement van Sint Maarten geratificeerd en is begonnen met consultaties om de haalbaarheid voor de vorming van een nieuwe regering vast te stellen.

De consultaties begonnen op 21 mei, zo zei Baly in een persbericht op dinsdag. Hij verklaarde in het persbericht dat op 20 mei Lid van het Parlement (LP) Kevin Maingrette (NOW) zijn steun had ingetrokken van de coalitieregering URSM/PFP/DP/NOW en zich vervolgens had uitgeroepen tot onafhankelijk lid van het parlement.

Baly besprak de situatie diezelfde dag en riep een vergadering bijeen met de premier en minister van Algemene Zaken Dr. Luc Mercelina, die verklaarde dat hij tot de conclusie was gekomen dat de regering haar meerderheidssteun in het parlement had verloren en de gouverneur op de hoogte had gebracht

van de intentie van de regering om het parlement te ontbinden en vervroegde verkiezingen te houden.
Gouverneur Baly ontving ook van Maingrette een regeringsakkoord gedateerd op 20 mei betreffende een principeakkoord over de vorming van de volgende regering van Sint Maarten. Het akkoord was ondertekend door acht LP's: de leden van de NA- en UP-fracties die momenteel in het parlement zitten en onafhankelijk LP Maingrette.

Een kopie van het regeringsakkoord is doorgestuurd naar de voorzitter van het parlement, de regering van Sint Maarten en de politieke leiders van de URSM-, PFP-, DP- en NOW-partijen ter informatie.

Op 21 mei presenteerde Mercelina een ontwerp nationaal besluit tot ontbinding van het parlement met ingang van augustus 2024, waarbij verkiezingen gepland staan op 18 juli. Hij maakte ook de portefeuilles van de ministers, de minister-plenipotentiaris en de plaatsvervangend minister-plenipotentiaris beschikbaar.

Gouverneur Baly heeft, na beoordeling, het ontwerpbesluit tot ontbinding geratificeerd in overeenstemming met de grondwet en nam het verzoek om ontslag in overweging. Hij riep de ministers, de minister-plenipotentiaris en de plaatsvervangend minister-plenipotentiaris op om hun taken in het belang van Sint Maarten voort te zetten en om met hem samen te werken totdat een besluit is genomen over hun verzoek om ontslag.
Baly heeft besloten, gezien de politieke ontwikkelingen, om consultaties te starten om de haalbaarheid van de vorming van een volgende regering vast te stellen.

Petitie tegen bouwwerkzaamheden in Zakitó ingediend bij parlement

(CuraçaoChronicle) – Bewoners in de gebieden Zakitó en Charo hebben dinsdagochtend een petitie tegen de bouwactiviteiten in het gebied overhandigd aan de voorzitter van het parlement, Charetti America-Francisca.

Dit werd aangekondigd door de groep 'Red Zakitó'. De petitie is bijna 2.000 keer ondertekend. Met de handtekeningenactie wil de groep de bouwwerkzaamheden in Zakitó stopzetten. Red Zakitó beweert dat mangroves en koraalriffen continu worden vernietigd in het gebied. De petitie beoogt verdere schade te voorkomen. Bewoners van Zakitó en Charo luiden eind april de noodklok. Het gebied staat al enige tijd ter discussie. In mei 2023 werd een vergunning voor het project afgegeven.

Het Ministerie van Volksgezondheid, Milieu en Natuur (GMN) heeft ook goedkeuring verleend op basis van lokale rifbeheerwetgeving voor de genoemde constructies. Daarom moet de ontwikkelaar zich houden aan alle voorschriften en natuurverstoring vermijden, maar volgens de bewoners gebeurt dit niet.